

GLAS GORENJSKE

S SEJE LJUDSKEGA ODBORA MESTNE OBČINE V KRANJU

Ustanovljena je Komunalna banka

Zadnja seja Ljudskega odbora mestne občine v Kranju se ni preveč zavlekla, kajti dnevni red je obsegal samo tri točke. Kaže, da so take seje mnogo bolj koristne in plodne, ker odborniki lahko sodelujejo prav v vseh točkah, kar je zelo težko doseči, če je dnevni red preobširen in preveč utrudljiv.

Vprašanje dimnikarske obrti v Kranju je izredno pereče, saj za področje občine ni več dimnikarjev kot samo dva mojstra z enim pomočnikom. Vajencev pa sploh ni. Obrtna zbornica bo morala poskrbeti, da bo dimnikarska obrt dobila tu di vajence, če ne se nam lahko zgodi, da v nekaj letih ne bo več dimnikarjev. V razpravi o maksimalnih tarifah za dimnikarske storitve je gospodarski svet LOMO predložil osnutek odloka o najvišji tarifi, ki so ga odborniki sprejeli z nekaterimi popravki. Komisija za pravne predpise pri LOMO

darskemu svetu. Doslej je moraj ustanovitev teh ali onih podjetij vedno potrjevati le LO sam, kar pa je marsikdaj zelo bremenilo njegovo delo. Odslej pa bo odloke o ustanovitvi gostišč, trgovskih podjetij itd. lahko sprejemal gospodarski svet.

V nekaj dneh bo začela s poslovanjem Komunalna banka v Kranju. Ustanovitev takega denarnega zavoda je na vsak način v interesu bodoče komunalne skupnosti na Gorenjskem! Banka bo zajela vsa denarna sredstva, ki jih ni absorbirala Narodna banka. Nova banka bo samostojen finančni zavod in centrala Narodne banke v Ljubljani je že pristala na likvidacijo okrajne podružnice NB 624 v Kranju.

Pred zaključkom seje je predsednik LOMO tov. Vinko Hafner predlagal, naj gospodarski svet občine do konca leta ustvari pogoje, da bi ustanovili v Kranju mestno hranilnico. Koristen predlog so podprli tudi občinski odborniki ter se lahko nadajamo, da bomo v začetku prihodnjega leta imeli v Kranju tudi ta finančni zavod.

Kakšna bo kamniška komuna

Na zadnjem sestanku iniciativnega odbora komune Kamnik so člani razpravljali o osnutku bodoče komune. Ljudski odbor bo imel 45 članov in pet svetov: svet za gospodarstvo, svet za komunalne, gradbene in stanovanjske zadeve, svet za prosveto in kulturo, svet za zdravstvo in socialno politiko ter svet za notranje zadeve. Povod, kjer so zdaj sedeži občin, bodo krajevne pisarne, in sicer v Komendi, Srednji vasi, Matički itd. Vse večje vasi in skupine manjših vasi naj bi imele svoje krajevne odbore s 5 do 9 člani. Takih krajevnih odborov bi bilo po osnutku 17. Samo mesto Kamnik pa bo razdeljeno na 5 področij. Posle uprave cest in uprave za gozdarstvo ter kmetijsko in veterinarsko inšpekcijo pa naj bi vodil okrajni ljudski odbor.

V novi občinski upravi bo po osnutku 59 delovnih mest, medtem ko jih je zdaj 28.

Predlagane so bile tudi zadnje teritorialne spremembe. Iz katastrske občine Podvolovjek

Decentralizacija zaradi decentralizacije?

S skupščine Trgovske zbornice okraja Kranj - Ali javna skladišča v nekaj letih, ali urejenejša trgovine še letos

Prejšnjo soboto je bila 3. redna letna skupščina Trgovinske zbornice okraja Kranj, kjer sta, razen številnih gostov, prisostvovala od 138, 102 delegata.

Iz poročil upravnega, nadzornega odbora in častnega sodišča je bilo razvidno, da nekateri člani zbornice vse preveč pojmujejo svojo ustanovo kot kakšnega arbitra, ki mora posredovati v raznih nevesočnih in spornih z organih oblasti seveda v korist podjetja. Toda zbornica je družbena organizacija, ki je v prvi vrsti poklicana zastopati in braniti interese družbe, interese skupnosti.

Vsem borcem in funkcionarjem partizanskih enot na Gorenjskem

Številni naši časopisi, revije, obzorniki itd. so že objavili in še pričakujejo spomine starih borcev, vojaških poveljnikov in bolitičnih funkcionarjev, na čase narodnoosvobodilne borbe. Veliko spominov na junaška partizanska leta pa je bilo tudi literarno obdelanih in bodo ostali trajen dokument epopeje jugoslovanskih narodov v najtežjem trenutku njihove zgoševine. Ti spomini bodo služili bodočim zgodovinarjem in vsem ljudem, da bodo znali ceniti in presoditi napore in žrtve, ki jih je dalo svobodoljubno ljudstvo za svojo svobodo. Prav tako pa bodo služili kot dokument naše ljudske revolucije, s katero smo se osvobodili kapitalističnega zatiranja.

Tudi naš list je skušal čim več doprinesiti k dokumentiranju teh spominov ter je vedno objavil prispevke starih partizanov na naša najtežja leta. Da bi čim bolj dostojno in slovesno proslavili 10-letnico osvoboditve in zmage nad okupatorjem in razrednim sovražnoštvom, se naš list ponovno obrača na vse stare borce in funkcionarje partizanskih enot na Gorenjskem, da bi nam poslali čim več materiala, nanašajočega se na čas NOB in ljudske revolucije. Sicer imamo tudi na Gorenjskem že knjigo iz zgodovinskega dokumenta o trpljenju Slovencev »Gorenjska v borbi« in »Slovenka pod Možakljo« se uprli« in Slavka Smoleja »Kajkovni dokument o trpljenju Slovencev v Gorenjski v borbi« in »Slovenka v našem listu, ki sta 31. napisala razen tov. Konob-

lja tudi Franc Štefe - Miško in tov. Ivo Porenta - Vojko. Kljub tem, že napisanim dokumentom o borbi Gorenjcev proti okupatorju in sodelovanju v ljudski revoluciji, pa smo mnenja, da je še vedno izredno veliko dogodkov iz NOB, ki niso bili nikjer zabeleženi in objavljeni, pa to po svoji tedanji vlogi zahtevajo in zaslužijo. Prav zaradi tega se naše uredništvo obrača na stare partizane, da bi nam za 10-letnico osvoboditve poslali čim več svojih spominov na partizanska leta. Skušali jih bomo urediti in objaviti v našem listu, da jim tako damo trajnejšo vrednost. Razen tega bi želeli, da nam bivši partizani pošljejo tudi še neobjavljene fotografije iz dobe partizanstva, ki jih bomo seveda takoj po uporabi vrnili lastnikom.

Veliko pozornost so delegati na skupščini posvetili bodočim organizacijskim oblikam zbornice, ne le v bodoči skupnosti komun za Gorenjsko, temveč tudi v zveznem merilu. Po nekem osnutku Zveze trgovinskih zbornic, naj bi se v prihodnje grostična trgovska podjetja vključevala le v republiško zbornico. Delegati so na skupščini izrazili mnenje, da bi bil tak ukrep neumestno, ker ne moremo ločiti veletrgovine, katere delo je predvsem osredotočeno na terenu, od trgovine na drobno. Zato bi bilo treba ta problem proučiti z vseh strani in šele potem se odločiti za najustreznejšo varianto.

Ob koncu so delegati še sprejeli sklep, naj bi se 0,5% investicijski sklad trgovskih podjetij tudi dejansko uporabil za izboljšanje položaja v naših trgovinah. Okrajni družbeni plan okraja Kranj pa predvideva, da bi se večji del teh sredstev stekalo v nek poseben sklad za gradnjo javnih skladišč v Kranju. Ničnega nima nič proti gradnji teh skladišč. Ravno nasprotno! Kranju so celo nujno potrebna! Vendar se nam zdi, da bi se morala ta sredstva, ki bi bila potrebna za začetno fazo gradnje, le predolgo stekati v omenjeni sklad, medtem ko bi posameznim trgovinam, četudi manjši denarni zneski, lahko zelo koristili.

Organizacije SZDL so se močno utrdile

V teh dneh so v kranjski komuni občni zbori osnovnih organizacij Socialistične zveze delovnih ljudi, ki jih obiskujejo tudi člani odbora SZDL kranjske komune. Na področju te komune trenutno dela nič manj kot 40 osnovnih organizacij, od teh pa je dobra polovica že položila svoj letni obračun. Splošna ugotovitev s teh zborov je, da so se osnovne organizacije SZDL močno utrdile in napravile velik korak naprej. Najvažnejši je pač ta, da si je organizacija utrdila svoj ugled in da delovni ljudje v njej res vidijo javno tribuno. Organizacije SZDL v kranjski komuni so sodelovale in stopile v akcijo v vseh naših notranje političnih in gospodarskih problemih, prav tako pa je Socialistična zveza tolmčila delovnim ljudem našo zunanjo politiko. Dokaz, da so se tudi od-

bori SZDL utrdili, pa so nam ravno občni zbori, ki so bili v večini primerov zelo dobro pripravljani, s številno udeležbo članov. Nasprotje pa moram povedati, da je v nekaterih vaseh in naseljih, kjer je bila doslej organizacija močna, SZDL zaspala na svojih uspehih in odraz tega so bili občni zbori, ki so jih morali po dvakrat sklicevati.

Osnovne organizacije SZDL že imajo popolne sezname svojega članstva, ki je prejelo tudi legitimacije Socialistične zveze. Zelo veliko je bilo sprejetih novih članov, zlasti mladine, ponekod pa so tudi nedelavne člane izključili.

Na občnih zborih so udeleženci predvsem razpravljali o elementih letošnjega družbenega plana in o novi plačni politiki. Zanimivo pri teh razpravah je bilo, da na mestnih občnih zborih SZDL, kjer je največ članstva delavcev, ni bilo nobenih ugovorov proti novi tarifi politiki; več pa je bilo taramanja in prigovarjanja v vaseh, kjer žive delavci polproletarci, ki imajo zemljo in se z njo lahko preživijo.

Ob vseh teh ugotovitvah ne moremo mimo dejstva, da osnovne organizacije Zveze komunistov niso v dovolj veliki meri pomagale Socialistični zvezi in niso redili primeri, da je SZDL mnogo bolj aktivna organizacija. Zveza komunistov se je premalo ukvarjala s tekočimi družbenimi problemi in se je vse preveč posvetila subjektivnim vprašanjem. Razen v delovnih kolektivih, organizacije ZK niso bile dovolj aktivne.

Seja LOMO Kranj

Cetrtek, 31. marca. Jutri popoldne bo v Kranju 40. redna seja Ljudskega odbora mestne občine, na kateri bodo odborniki razpravljali o predlogu druž. plana okraja Kranj za leto 1956.

Plenum odbora SZDL za Gorenjsko

Pretekli torek popoldne sta se zbrala k seji odbor Socialistične zveze delovnih ljudi za Gorenjsko in okrajni komite Zveze komunistov. Plenum je otvoril predsednik okrajnega odbora SZDL tov. Mirko Zlatnar ter nato podal besedo tov. Mirantu Košmelju, ki je poročal o elementih družbenega plana v kranjskem in radovljskem okraju. Po referatu tov. Košmelja so odborniki razpravljali o smernicah in ciljih, ki jih v tem letu zasledujejo zvezni, republiški in okrajni plani. Ker se je živahna razprava precej zavlekla in ni bila končana, se bo plenum ponovno zbral v začetku prihodnjega tedna in bo takrat sprejel tudi ustrezne zaključke.

Veličasten pogreb

Alfonzu Obliaku, upravniku Mestnega gledališča na Jesenicah so priredili jeseničan v sredo popoldne tak pogreb, kakršnega na Jesenicah še ni bilo. Malo po 3. uri se je pričela zbirati na trgu množica, ki je izkazala pokojniku, ob katerem so veselo držali stražo kulturni delavci, člani ZB, člani ZK, člani mestnega odbora Jesenice ter drugi, poslednje čast z mimohodom. Pred gledališčem so se poslovili od pokojnika v imenu Jesenice Svobodaši tov. France Škulj v imenu »Svobode«, član CK ZKS tov. Tomo Breje in v imenu Mestnega gledališča Jesenice predsednik umetniškega sveta ing. Danilo Gostiša. V žalni sprevid se je vključilo blizu 3000 Jeseničanov in okoličanov. Ob odprti jami so se poslovili od pokojnika tov. Bogdan Knaflič, sekretar mestnega knižarja ZKS, tov. Maks Dolinar, predsednik Ljudskega odbora mestne občine Jesenice, tov. Gostiša, direktor gledališča Kranj, tovariš Triler v imenu ZB in še drugi v imenu množičnih mladinskih in pionirskih organizacij. Na pogrebu sta sodelovali tudi jeseniška in javorjniška godba na pihala ter jeseniški in javorjniški pevski zbor. Tolika udeležba in blizu 100 vencev so najlepši dokaz, kako zelo je bil pokojnik priljubljen.

Nova proga JAT

Kot smo izvedeli, bo 17. aprila otvorena nova proga JAT v Lescah. Na ta način bomo tudi na Gorenjskem dobili letalsko progo. Lesce - Ljubljana - Beograd - Skopje. Brez dvoma bo nova letalska proga veliko koristila razvoju našega turizma na Gorenjskem. Delovnim ljudem iz vse domovine in tudi iz daljne Makedonije pa bo omogočeno, da bodo v nekaj urah v območju naših Alp, kjer bodo lahko preživeli svoj letni dopust.

Le delo celotnega kolektiva - je merilo uspeha

S sestanka Delavskega sveta v »Iskri«

Pretekli teden je ob polno številni udeležbi zasedal Delavski svet tovarne »Iskra« v Kranju. Edina točka dnevnega reda je bila razprava o novem tarifnem pravilniku podjetja.

Ni dvoma, da so v novem tarifnem pravilniku podjetja, ki ga je sestavila posebna komisija za tarifni pravilnik v podjetju skupaj z upravnim odborom, še določene pomanjkljivosti. Vendar bo možno te pomanjkljivosti odstraniti takoj, kakor tudi skozi vse leto, saj je tovarna zaposlila posebnega uslužbenca-strokovnjaka, ki se bo ukvarjal odslej izključno s tarifnimi problemi v tovarni.

Novi tarifni pravilnik podjetja predvideva v letošnjem letu zasluzke v zneskih od 6.200 do 32.000 dinarjev, se pravi, da znaša razmerje prejemkov 1 : 5,2. Tudi za težje delovne pogoje, na zdravju škodljivih delovnih mestih, so določili dodatek od 2,5 do 5 dinarjev na uro. Nekateri člani delavskega sveta so izrazili svoje pomisleke o tem, ali je to nagrajevanje za težke delovne pogoje dovolj stimulativno. Vendar

so, ko so napravili primerjavo posameznih obratov »Iskre« z nekim sorodnim podjetjem, ugotovili, da je nagrajevanje v omenjenem znesku zadovoljivo. Najbolj živahno razpravo je povzročil odstavek v tarifnem pravilniku, ki govori o pravici članov delovnega kolektiva do dobička. Prvotno je bilo v tarifnem pravilniku navedeno, da nimajo pravice do dobička vsi oni, ki so na orožnih vajah in oni, ki so v bolniškim stanju. Na koncu so sklenili ta odstavek spremeniti tako, da bodo tudi vsi prizadeti imeli pravico do dobička.

Precej je bilo tudi govora o tem, ali pripada dobiček delavcem enega izmed obratov, ki močno presega svojo proizvodno obveznost, če proizvodni plan celotnega podjetja ni bil izpolnjen. Vsekakor je pravilno stališče delavskega sveta, ki je mnenja, da je to nemogoče, saj je možno meriti uspeh posameznega obrata le, če so dosegli uspeh tudi vsi ostali obrati. Uspeh vsakega posameznega delavca pa bo popolnoma zaživel šele takrat, če ga bo doseglo podjetje kot celota.

Portugalsko sodišče je preteklo soboto obsodilo 19 indijcev na 4 do 28 let strogega zapora, ker so preteklo leto sodelovali v snenaslinih akcijah in zahtevali, naj portugalsko posest Goo priključijo Indiji.

SEVERNA ITALIJA BREZ CASOPISOV

V Milanu, Benetkah in v Turinu preteklo soboto niso izšli nobeni časopisi zaradi stavke tiskarjev, ki so v sporu z delodajalci v zvezi z uvedbo teletipskih tiskarskih strojev. Izšel ni niti »Corriere della sera«, ki ima v Italiji največjo naklado.

LETALSKA NESREČA

Ameriško štirimotorno letalo, ki je letelo proti Havajskim otokom, se je nad Oregonom vžgalo in treščilo na tla. Pri nesreči so bili štirje potniki ubiti, 19 pa jih je katastrofo preživelo.

KLERIKALNI NEREDI

Belgijska časopisna agencija poroča, da je bilo ob demonstracijah v Bruslju aretiranih 1500 ljudi, ki pa so jih že izpustili. 12 demonstrantov pa bodo postavili pred sodišče, ker so pri njih našli orožje. Med neredi je bilo ranjenih 10 ljudi.

KONFERENCA VZHODNIH DEŽEL

Radio »Svobodni Berlin« je poročal, da bo v Moskvi v najkrajšem času konferenca predstavnikov vlad vzhodnoevropskih držav in Vzhodne Nemčije. Že na konferenci v preteklem decembru so sklenili, da bo ta konferenca sklicana, če bosta Francija in Nemčija ratificirali pariške sporazume.

ARETACIJE ILEGALCEV

V ažijskem mestu Bonnu so aretirali 11 ljudi, nekaj več pa tudi v okolici mesta. Aretirali so jih po odkritju tajnega skladišča orožja v mestu, ki ga je menda zbirala neka ilegalna organizacija. Med aretiranimi so baje tudi trije voditelji te organizacije.

SOVJETSKO-JAPONSKI RAZGOVORI

V New Yorku sta se sestala japonski in sovjetski veleposlanik, kjer sta se razgovarjala o obnovitvi rednih diplomatskih odnosov med Japonsko in Sovjetsko zvezo.

Gostincem še vedno primanjkuje strokovnega kadra

Kranj, 30. marca.

Danes je bila v Prešernovem gledališču 3. redna letna skupščina Gostinske zbornice za okraj Kranj, ki je precej temeljito obravnavala probleme te gospodarske panoge. Reči moramo, da so delegati na današnji skupščini dosti bolj živahno in konkretno obravnavali svoje probleme, kot delegati na skupščini Trgovinske zbornice.

Eden bistvenih lanskeletnih ukrepov v gostinstvu je bila decentralizacija gostinske mreže. Medtem ko je bilo v letu 1953 še 9 gostinskih podjetij na področju okraja, ki so združevala v svojem sestavu 30 gostinskih obratov, je bila v letu 1954 decentralizacija skoraj popolnoma izvedena. Izjema je edino Dom na Jezerskem, kjer posamezni obrati niso bili osamosvojeni zaradi tega, ker so upoštevali poseben položaj podjetja in njegov sezonski in turistični pomen. Prav tako pomemben ukrep v lanskem letu za gostišča in gostinska podjetja, je bila uvedba novega plačnega sistema, ki je vzpodbujajoče vplival na povečanje prometa. Nov sistem nagrajevanja v drugih okrajih še niso uvedli, kar pa bo storjeno še v letošnjem letu. Nov način oblikovanja plačnega sklada je v veliki meri enostavnejši in proučnejši ter sili delovne kolektive, da kar najbolj zadovolje svoje goste.

Zbornica je skrbela tudi za strokovni dvig gostinskega kadra. Priredila je seminarje za poslovođe manjših gostišč, katerih se je udeležilo 38 oseb. Na teh seminarjih so dobili udeleženci osnovna navodila za vodenje gostišč. Naloga zbornice bo v prihodnje, da bo čim bolj skrbela za vodilno osebje, njihovo strokovno izpopolnjevanje, kar je v precejšnji meri odvisno tudi od pravilnega nagrajevanja.

Zelo pomembno gibalno za gostinstvo v letošnjem letu bo dejstvo, da bodo gostišča lahko uporabila razen obveznega investicijskega sklada za ureditev gostišč tudi 50% od ostvarjenega dobička, medtem ko se bodo sredstva ostalih 50% ostvarjenega dobička stekala v okrajni investicijski sklad. Tako bo možno v letošnjem letu, čeprav s skromnimi sredstvi, vendarle v precejšnji meri urediti posamezne lokale in ostvariti možnost kulturne postrežbe. S kulturno in sodobno urejenimi gostišči v neposredni zvezi je tudi pijačevanje. Znano je, da se pijane osebe zadržujejo najraje v zakotnih in razmeroma neurejenih lokalih. Zato bo tudi očiščenje gostišč pripomoglo k zmanjšanju pijačevanja. Seveda pa je to le ena izmed

mnogih možnih oblik borbe proti alkoholizmu.

Problem zase so nekatera gostišča, katerih poslovanje ni v skladu z obstoječimi predpisi. Tak kričeč primer je gostišče društva upokoencev v Kranju. Le-to prodaja vino ceneje kot ga je moč dobiti v gostinah. Nihče nima nič proti temu, da se upokoenci v svojem društvu družabno izživljajo in da tudi popijejo kak kozareček vina. Toda nekoliko čudno se nam zdi, da so v lanskem letu popili v tem gostišču 4 vagone vina (40 tisoč litrov). To je v določenem nesorazmerju z višino pokojnin, ki jih prejema upokoenci. Nekoliko čudno je, in v nasprotju s tarnanjem, češ, kako piče so pokojnine, kako majhni so prejemki. Z vinom pa so preskrbovali tudi nekatere veselice. Društvo upokoencev naj bi se v večji meri ukvarjalo s stanovskimi problemi. Razen tega pa gre marsikaj vino iz tega gostišča tudi »čez cesto«.

Podoben problem je z zadržanimi gostinami. Nikdar se namreč ne ve, kdo je odgovoren za poslovanje take zadržane goj

stilne; ali zadruga ali pa kdo drugi. Odnose v takih gostiščih bo treba na vsak način urediti in vskladiti z načeli delavskega samoupravljanja.

Precejšnja neskladnost obstoja tudi v prodaji vina v gostinskih obratih in v trgovski mreži. Gostišča so namreč v neenakopravnem položaju zaradi tega, ker morajo plačevati razen zveznega prometa, davka še občinski davek, katerega je trgovina oproščena.

Precej smo dostje razpravljali o družbeni prehrani. S 1. aprilom je v Kranju že začela poslovati prva delavska restavracija. Dobro bi bilo, da bi tudi druga gostinska podjetja organizirala prehrano delavcev. Pri pavšalnemu obveznosti do skupnosti, bodo ljudski odbori to dejstvo upoštevali in odmerjali takim gostiščem manjše davjave.

Poudariti moramo, da je gostinska zbornica okraja Kranj, zelo močan in pomemben činitelj v gostinstvu okraja. Saj so v zbornici veljavna skoraj vsa gostišča in gostinski obrati na področju okraja, razen 2 počitniških domov, 2 menz in 2 zasebnih gostiln.

Za novega predsednika Upr. odbora gostinske zbornice je bil z večino glasov izvoljen tovariš Zakej, upravnik zadržane restavracije »Jelen« v Kranju.

Prvomajski izleti za delovne ljudi

Se iz obdobja borb delovnega človeka za svoje pravice je ostalo v navadi, da so zavedni delavci na svoj praznik organizirali izlete v bližnjo okolico. Prežihov Voranc jih je v svoji zgodbi »Prvi maj« prav lepo opisuje. Danes je neprimerno več možnosti, da delavec spozna tudi svojo domovino, spozna

bave in več prijetnih presenečenj. Mladinska godba na pihala iz Šiške in Kmečki trio iz Martinj vrha bosta skrbela za dobro voljo in razvedrilo. Izlet pripravljata »Transturist« iz Škofje Loke, kamor naj se delovni kolektivi in posamezniki obračajo glede podrobnejših informacij.

V TISKANINI SO KREPKO ZAGRABILI

V zadnjem času se je mladinska organizacija v tekstilni tovarni »Tiskanina« v Kranju močno utrdila. Mladi komunisti so v mladinski organizaciji krepko prišli za delo in s sodelovanjem sindikalne podružnice v podjetju že dosegajo prve uspehe. Odbor mladinske organizacije v podjetju je pripravil program za sodelovanje pri mladinskem praznovanju konec maja, prav tako pa je pripravil spored mladinskega dela v dneh pred praznikom.

Pretekli ponedeljek so imeli mladinski voditelji posameznih obratov razgovor o novi plačni politiki, v najkrajšem času pa bodo z vso ostalo mladino preselili nov tarifni pravilnik. Odbor mladinske organizacije pripravljata tudi skupno ekskurzijo na Jesenice v Zelezarno, kjer si bodo mladi delavci ogledali proizvodni proces v teški industriji, razen tega pa nameravajo obiskati tudi opero ali dramo v Ljubljani. Seveda pa si bodo ogledali tudi tovarno v svojem kraju, t.j. v Kranju. Pripravljajo obisk v »Iskri«, v »Inteksu« in v »Pletenini«.

Mladinska organizacija bo organizirala strelsko tekmovanje mladih slovenskih tekstilcev, kamor bodo povabili mladino iz vseh sorodnih tovarn v LRS. Zgradili si bodo igrišče za odbojko in organizirali medobratno tekmovanje. Posebno pozornost bodo posvetili tudi zborovanju mladih slovenskih tekstilcev, ki bo 9. aprila v Trzinu (o čemer smo pisali že v zadnji številki našega lista, op. ur.). Na zborovanje bodo poslali svoje najboljše mladince, ki bodo zaključke s posvetovanja lahko posredovali ostali mladini.

TUDI V »SAVI« NE SPIJO

V tovarni gumijevih izdelkov »Sava« v Kranju mladinske organizacije dalj časa ni bilo. Pred kratkim pa so jo na pobudo mladinskega komiteja ponovno vzpostavili. Mladinska organizacija je našla pri tovarniških političnih organizacijah polno razumevanje ter je zaradi tega delo lahko takoj steklo. Za re-publiško razstavo, ki bo v Kranju, bodo pripravili izdelke, katere največ izdeluje mladina. Tako kot v »Tiskanini«, tudi v »Savi« mladina pripravlja razpravo o novem plačnem sistemu pri nas in ekskurzije v kranjske tovarne, kjer se bodo mladi delavci seznanili s proizvodnjo drugih proizvodnih panog. Mladinski odbor bo organiziral športna srečanja med mladino kranjskih tovarn.

Ze v eni prejšnjih številkih smo pisali o delu Kluba mladih proizvajalcev v jeseniški Zelezarni, ki deluje v okviru mladinske organizacije. Tedaj smo tudi pisali o načrtih dela tega kluba. Danes pa lahko povemo, da je Klub mladih proizvajalcev danes besedo držal. Razen rednih predavanj, ki so jih v svojem delovnem programu predvideli, tudi že obiskali tovarno »Plamena« v Kropi. Preteklo soboto so bili mladi proizvajalci v Kropi, kjer so jih mladina »Plamena« nadvse prisrčno sprejela. Ogledali so si tovarno in muzej, se seznanili s problemi v tej tovarni in ob zaključku obiska ogledali tudi film o Kropi. S prijetno družabno pridetivjo so zaključili svoj obisk v Kropi. V soboto 9. IV. pa nameravajo obiskati kranjski tovarni »Iskro« in »Tiskanino«.

Mladinci »Iskre« so bili zadnje nedeljo na obisku na Golniku, kjer so imeli dvoje srečanj s tamkajšnjo mladino in sicer v šahu in namiznem tenisu. Izmenjali so si izkušnje pri delu s kmečko in tovarniško mladino ter na ta način najbolj poskrbeli za sodelovanje delavske in kmečke mladine.

Glas naših bralcev Javno branje »Glasu Gorenjske« na Jesenicah

Ze večkrat se mi je zgodilo, da sem čakal na jeseniški železniški postaji na vlak. To je zanimivo predvsem, ker se tu človek nima kam dati in postopa okrog »bodočega kolodvora«. To se mi je primerilo tudi minulo soboto popoldne. Hodil sem po cesti ob postaji gor in dol ter zagledal ob plotu gnečo ljudi. Bil sem prepričan, da se je pojavila neka branjevka, kar je zadnje čase redkost za Jesenice in jeseniški živilski trg. Toda tokrat ni bilo branjeveke. Ljudje so stali pred okvrenim delom plota, na katerem je bila nalepljena nova številka »Glasu Gorenjske«. Izkoristil sem priliko in se pridružil »javnim bralcem«. Seveda lista nisem mogel prebrati; zaradi zanimivosti naslovov pa sem kupil v bližnji trafiki »Glas Gorenjske« in gabral na vlaku. Razmišljal sem o cenem načinu branja in si mislil, kaj če bi na ta način poskrbeli za branje še ostali listi. Na tem plotu, ki je sicer kaj žalosten, bi lahko našli mesto prav vsi naši listi. Po dograditvi kolodvora, kar se bo upam zgodilo letos, pa bi lahko

tu oskrbeli primerne in prometni točki ustrezne deske za lepjenje vseh listov. Hvaležni bralec G. G.

POPRAVEK

V članku »Spomenik padlim v Moravčah« (13. številka), nam je vrnila neljuba pomota. Namesto »prispevala podjetja iz Hrastnika in Trbovelj« se pravilno glasi: »iz Zagorja in Trbovelj«. Uredništvo.

Prvoaprilska - zares

Sicer se v Kranju zelo prizadevajo, da bi uredili in modernizirali promet ter preprečili razne iz njega izvirajoče nesreče. Nekaj pa je v našem mestu,

električnem drogu tabla z napisom »Besnica 7 km«, dobrih 100 m dalje po kolodvorski cesti (na križišču) pa stoji na ravnici. Nekaj pa je v našem mestu,

kar bi bilo treba popraviti, kajti stvar, ki bi bila sicer primerena za prvoaprilsko šalo — že res predolgo vznemirja mnoge voznike in pešce! Pri odcepu ceste na železniško postajo utopi ob velikem

sižio! Tudi na mestu, kjer pot pelje pot mimo skladišča na glavno cesto proti Ljubljani piše: »Besnica 7 km«. Torej, kako daleč je do Besnice? Uredništvo.

O pomenu razstave sredstev za zavarovanje ljudi pri delu v Kranju

Kakor pri nas na splošno, tako tudi v kranjskem okraju obstoja problem varnosti pri delu, saj so primeri nezgod še vedno zelo pogosti. V letu 1953 je bilo v kranjskem okraju 1819 delovnih nezgod. Zaradi njih smo izgubili 31.609 delovnih dni, skupnost pa je utrpela 72 milijonov dinarjev škode na družbenem produktu. V preteklem letu je število nesreč padlo za 391 primerov, še vedno pa je bilo 1429 delovnih nesreč. Izgubljenih je bilo 30.882 delovnih dni, škoda na družbenem produktu pa znaša 67 milijonov 800.000 dinarjev.

Zgorajne številke nas opozarjajo le na gospodarsko plat tega vprašanja. Socialna družba pa tudi druge strani ne more in ne sme prezreti. Človeka se mora pred nevarnostmi delovnih postopkov zavarovati, ker je pač človek najvažnejši člen v proizvodnji. Vprašanje varnosti, ki je torej socialni in gospodarski problem, moramo posvetiti vse pozornost.

V ponedeljek 28. t. m. je bila ustvarjena razstava higiensko tehnične zaščitne službe, ki jo je organiziral Zavod za proučevanje varnosti pri delu LRS skupaj z Okrajnim zavodom za socialno zavarovanje v Kranju. Okrajni zavod je na otvoritev povabil predstavnike organov ljudske oblasti, političnih organizacij in vseh pomembnejših podjetij v okraju. Od preko 300 vabljenih pa se je vabilu odzvalo le okoli 50 ljudi. Najbolj smo pogrešali predstavnike kolektivov oziroma vodilne ljudi podjetij. Od vabljenih direktorjev podjetij sta bila navzoča le eden ali dva.

Takšen odnos vodstev podjetij do higiensko tehnične zaščitne službe, kajti dokler vodstva podjetij ne bodo prepričana o potrebi higiensko tehnične zaščitne, toliko časa bodo nesreče pri delu v naših podjetjih na dnevnem redu. Tak odnos do razstave nam jasno dokazuje, da je v nekaterih podjetjih skrb za človeka le na jeziku in ne v dejanjih. Za višjo stopnjo delovne zaščitne je namreč potrebno, da so predvsem vodilni ljudje v podjetju prepričani o njeni važnosti in da se delo na tem področju tudi materialno izplača. V našem okraju imamo podjetja, ki so v ta namen žrtvovala veliko sredstev, imamo pa še več takih, ki za to nimajo nobenega razumevanja.

In sedaj ko z vso resnostjo pristopamo k higiensko tehničnemu izobraževanju naših delavcev, so se našla podjetja, ki zavirajo obisk razstave svojim kolektivom v delovnem času. Vedstva podjetij so proti temu, da bi posamezne skupine obiskale razstavo v delovnem času ter vztrajajo, da naj si delavci ogledajo razstavo v popoldanskem urah. To utemeljujejo z izgubo v proizvodnji, ki bi bila po našem mnenju veliko manjša kot jo imajo podjetja zaradi delovnih nesreč. Vodstvom podjetij ni mar, da se veliko števil delavcev vozi v vlakih in avtobusi in da ti sploh ne bodo imeli priložnosti ogledati si razstavo. Ravno tako pa vsi popoldanski obiskovalci ne bodo mogli videti ponudnih filmov, ki jih v dopoldanskih urah vrtijo v kinu »Storžič«.

Smatramo za potrebno opozoriti na te probleme predvsem zato, ker za zdravstveno službo izdajajo ogromna sredstva tako Zavod za socialno zavarovanje kakor tudi podjetja sama. Naloga nas vseh, prav posebno pa podjetij je, da se z vsemi silami borimo proti obolenju in nezgodam naših delovnih ljudi in s tem prihranimo družbena sredstva za druge namene.

Če že vodilni ljudje naših podjetij smatrajo, da nimajo samimi ali potrdeno ogled razstave in da se pri tem ne bodo ničesar naučili, naj vsaj omogočijo svojim kolektivom skupinski ogled v delovnem času in po razporedu, ki so ga podjetja dobila od Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kranju. Sindikalnim organizacijam in higiensko tehničnim komisijam pa naj bo to opozorilo, da je treba na področju higiensko tehničnega izobraževanja ne samo delavcev, ampak tudi vodilnih ljudi v tovarnah še marsikaj narediti, da bo skrb za našega človeka izražena res v dejanjih.

Upamo, da se bo odnos do kolektivnega ogleda razstave pravočasno popravil, za kar imamo še nekaj dni časa. Upamo, da bodo kolektivi imeli priliko videti razstavo in filme. Saj se naša podjetja v tem ne morejo razlikovati od podjetij v drugih okrajih, kjer je ta razstava dosegla popoln uspeh.

Obisk razstave bo precej zanesljivo merilo odnosa vodilnih ljudi v podjetjih do družbenih koristi in njihovega gledanja na vrednost zdravja in življenja naših proizvajalcev.

Plenum odbora SZDL kamniške komune

Plenum odbora SZDL za kamniško komunjo je zasedal te dni v Kamniku. Na programu je bilo tudi dvoje predavanj. Sekretar okraj. odbora SZDL tov. Janez Nedog je predaval o vlogi in delu SZDL. V svojem referatu je obravnaval zgodovinski razvoj in današnje naloge te organizacije s posebnim ozirom na današnje notranje politično stanje. Naslednje predavanje je imel član CK ZKS tov. Dušan Bole o izvoru in razvoju religije. Po predavanjih so odborniki razpravljali o tekočih problemih, zlasti pa so se razgovarjali o organizaciji slovensosti in manifestaciji v počastitev 27. aprila.

POPRAVEK

V članku »Nove gradnje v Kamniku«, ki smo ga objavili 26. marca t.l. je nastala zaradi pomanjkljivih informacij, ki jih je dobil naš dopisnik, pomota. Stanovanjska bloka v Kamniku ne gradi »Projekt« iz Kranja, ampak »Graditelj« iz Kamnika. Uredništvo.

SAMO DO 10. APRILA JE SE CAS, DA SE VPISATE V ČLANSTVO PREŠERNOVE DRUŽBE IN SI ZAGOTOVITE ZA ČLANARINO 300 DIN 5 KNJIG (ZA DOPLAČILO 50 DIN PA CELO 6) IN UDELEŽBO PRI ZREBANJU NAGRADNEM ZREBANJU, V KATEREM BO IZZREBANIH VEČ STO DOBITKOV MILLJONSKE VREDNOSTI.

Gospodarske novice iz vse domovine

NOVI PREDPISI O ZUNAJETRGOVINSKEM POSLOVANJU

Sedanja uredba o zunanjetrgovinskem poslovanju bo spremenjena. Zaradi velikega števila zunanjetrgovinskih podjetij bo treba zaostrijeti pogoje za vpis v zunanjetrg. register. Prav tako bodo dopolnjeni predpisi o investicijskih delih v inozemstvu ter še nekateri drugi predpisi v zvezi z zunanjetrgovinskim poslovanjem.

KONČAN JE NOVOSADSKI SEJEM

Letošnji spomladanski sejem v Novem Sadu je obiskalo okoli 800.000 ljudi. Razstavljalci so prodali za nad 2,5 milijarde dinarjev blaga, kar dokazuje, da je bil sejem zelo uspešen.

V KIDRIČEVEM SO ZAKURILI NOVE PEČI

Zaradi ugodnega vodostaja v letošnji zimi, bo Tovarna glinice in aluminija v Kidričevem začela izkoriščati v večjem obsegu zmogljivosti električnih peči. Ta teden bodo zakurili še nadaljnjih 30 ter čez kak mesec še ostalih 30 peči. Sedanja proizvodnja bo znašala okoli 900 ton aluminija mesečno.

JABLANICA V POGONU

Preteklo nedeljo sta začela obratovati prva dva agregata našega največjega elektroenergetskega sistema v državi — Jablaniške hidrocentrale. Ob tej priložnosti je predsednik republike odlikoval 100 najbolj zaslužnih delavcev in strokovnjakov.

Hidrocentrale v Jablanici bo imela skupno 6 agregatov, tretji agregat pa bo začel obratovati še letos.

RAZSIRILI BODO DVE TOVARNI

V Bitolju, v ljudski republiki Makedoniji, bodo letos razširili dve tekstilni tovarni. Nabavili bodo 10 novih strojev, znaten znesek denarja pa bodo uporabili za razširitev in ureditev tovarniških zgradb.

NOV ŽIVILSKI KOMBINAT

V bližini Prištine na Kosmetu, so začeli graditi velik živilski kombinat. Samo hladilnica bo lahko sprejela 78 vagonov mesa, v silos pa bodo lahko shranili 5 tovornih vlakov žita; ledarna pa bo dnevno proizvajala 20 tisoč kg ledu.

Volivcem v premislek

To kar se je zgodilo približno pred štirinajstimi dnevi v gostilni Janeza Bolka v Gradu pri Cerkljah, se menda ni zgodilo prvič. Ze večkrat je bil med prvimi gostilničarji prepeči predsednik občine iz Cerklj Franc Martinjak.

20. marca proti večeru je v omenjeni gostilni sedel tudi predsednik. K njemu je prišel Miha Begelj iz Dvorja in ga vprašal, kako je s temi razpravami gozda in druge zemlje, kjer bo letališče, in če bi on lahko dobil v zamenjavo za izkubljeno zemljo nekatere druge parcelo. Martinjak od drugor govora je bil prav gotovo za večino naših državljanov skoraj neverjeten. Begelja je prijel za lase, mu jih nekaj izpulil in ga še oklofotal. Podobno je obravnaval potem še s Francem

Iz Kamnika

Zobna ambulanta v Kamniku je dobila nov rentgenski aparat, proizvod RR zavoda v Nišu. Pri organizaciji razvijanja rentgenskih filmov je sodeloval fotoklub kamniške gimnazije.

Pred letom dni je bil presejen v Ljubljano Katastrski urad bivšega okraja Kamnik. S preselitvijo urada je zelo oteženo poslovanje, poleg tega pa imajo stranke tudi velike stroške za potovanja v Ljubljano. Inicijativni odbor bodoče kamniške komunne je zato sklenil, da bo zahteval od OLO Ljubljana - okolica naj spet vrne katastrski urad. To je tudi želja prebivalstva vsega kamniškega okoliša, saj pomeni zdaj vsako potovanje do katastrskega urada tudi veliko izgubo časa.

Kaj bo prineslo leto 1955?

DRUŽBENI PLAN OKRAJA RADOVLJICA: V primerjavi z doseženo proizvodnjo v letu 1954 se bo povečala proizvodnja v okraju v letošnjem letu za 11%.

V Železarni na Jesenicah bodo povečali obseg proizvodnje z ozirom na leto 1954 za 6000 ton. To povečanje bo možno doseči predvsem s povečanimi kapacitetami valjarne ter nekaterih drugih predelovalnih obratov. Kemična tovarna v Podnartu je svoj proizvodni program v letošnjem letu usmerila v prvi vrsti na proizvodnjo sredstev za površinsko obdelavo kovin (galvanotehnični preparati in sredstva za fosfatiranje). V programu za letošnje leto pa imajo tudi poskusno proizvodnjo nekaterih novih proizvodov. Lesno industrijsko podjetje na Bledu bo v letošnjem letu še nadalje znižalo obseg proizvodnje rezanega lesa, s istočasnim zniževanjem zmogljivosti žagarskih obratov, medtem ko se bo predelava lesa povečala za 33%. Podjetje predvideva novo proizvodnjo lesnih vrvi, sredič za panel plošče, lameliranih vrat in lesne moke. »Elan« v Zgošči, ki si gradi nove prostore, bo povečal obseg proizvodnje za približno 25%, ravno na osnovi novih proizvodnih kapacitet. Tovarna drobne lesne embalaže v Vintgarju bo dvignila proizvodnjo za 30%; največje povečanje bodo beležili pri zabojih (za 17%), medtem ko bodo znižali razrez hlodovine za 9%. Zaradi izredno slabih obratnih prostorov in pretežno zastarelih strojev, bodo izkoriščali le 60% svojih proizvod. kapacitet. Tudi tovarna čipk in vezenin na Bledu bo predvidoma povečala svojo proizvodnjo za približno 27%, medtem ko bo industrija sukna v Zapužah beležila porast proizvodnje v višini 12 in tkalnica v Otočah za približno 26%.

KMETIJSTVO

V letošnjem letu bodo v radovljiskem okraju v prvi vrsti nadaljevali s čiščenjem pašnikov in planin, pri čemer bodo upoštevali varovalno vlogo gozda. Popravljali bodo tudi pota ter še obstoječe pašniške objekte. V letu 1955 bo treba ponovno tuberkulinizirati vsa goveja živina na področju okraja, ker je 80% živine pašne. V okuženih dvorcih v Ratečah in Podkorenju pa bo treba še dvakrat odvzeti kri govedu in ovcam.

Na osnovi večje progresije davčnih stopenj, dopolnilne dohodnine iz kmetijstva za pri-

hodnje leto, bo dohodek dopolnilne dohodnine za približno 7 milijonov dinarjev večji kot lansko leto. Vendar bo davčna osnova ostala ista kakor v letu 1954.

GOZDARSTVO

Za graditev individualnih stanovanjskih hišic bo v letošnjem letu zagotovljenih 3 tisoč kub. metrov lesa iz rednih sečišč gozdnega gospodarstva. Pri gozditvah se bo v letošnjem letu predvsem upoštevala zgorjnjesavska dolina, kjer bodo nadaljevali z ureditvijo hudoorniških področij. Ureditvena dela v gozdovih pa bodo izvajana na Pokljuki in Mežakliji.

Vso pozornost v letošnjem letu pa bo treba posvetiti reševanju odnosov med gozdnim in pašnim gospodarstvom, ki mora dobiti zakonsko osnovo.

DRUŽBENI PLAN OKRAJA KRANJ: Urejanje gozdov (taksacija) in v lanskem letu izve-

9000 ha gozdov.

Mojstrska šola na Jesenicah?

Našim železarnam je potrebno 1000 mojstrov in nekaj sto tehnikov

Menda ni podjetja, ki bi se lahko pohvalilo, da ima dovolj strokovnjakov. Se posebno pomanjkanje strokovnega kadra pa je v kovinski in metalurški stroki, zato ni čudno, da povsod občutimo stalno skrb za pridobitev kvalificiranega in predvsem visoko kvalificiranega kadra. Lanskoletni plenum sindikatov metalurških delavcev Jugoslavije je ugotovil nujnost obnove delavskih tehnikov. Upravni odbor združenja jugoslovanskih železarn je poudaril nujnost vzgajanja metalurških kadrov v mestih največjih železarn v Zenici in pa Jesenicah. Nedavno so na sindikalni skupščini v Mariboru ugotovili, da so pokazali absolutni delavskih tehnikom veliko sposobnost, zato bodo dali vzpodbudo za ponovno ustanovitev delavskih tehnikov.

Vse te in še mnoge druge ugotovitve dokazujejo vse večjo potrebo po usposabljanju kvalificirane in visoko kvalificirane delovne sile. Železarna v Zenici je pravilno pristopila k problemu saj ima metalurško industrijsko šolo, mojstrsko šolo in srednjo tehnično šolo z metalurškim odsekom. V Sloveniji pa nimamo prav nobene metalurške mojstrske šole. Edini metalurški delavski tehnikum na Jesenicah, ki je dal vrsto priznanih strokovnjakov, se z letošnjim letom ukinja. Ostale nam bodo torej le nižje industrijske šole in metalurški odsek na Tehnični srednji šoli in Ljubljani. Ali bo dala ta šola dovolj strokovnega kadra slovenskim železarnam, ki potrebujejo okoli 1000 mojstrov in nekaj sto tehnikov? Najbrže ne. Nujno bi torej bilo misliti na organiziranje mojstrske šole, ki bi vzgajala mojstre metalurške stroje.

Železarna na Jesenicah se je že vred leti, kmalu po izidu uredbe o strokovnih šolah odločila za ustanovitev mojstrske šole. Do ustanovitve ni prišlo, ker se Svet za prosveto in kulturo ni strinjal s popoldanskim poukom, t. j. poukom izven delovnega časa. Ker že obstoja mojstrska šola za kovinsko stroko v Mariboru, ki ima prav tako pouk popoldne, bi pripadala tudi Jesenicam mojstrska šola metalurške stroje. Ta še toliko bolj ker je dovolj strokovnega kadra za vzgajanje kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev. Ta šola naj bi imela metalurški in kovinarski odsek in naj bi ustrezala tudi potrebam kovinske industrije, ki je na Gorenjskem močno razvita.

Smrtno se je ponesrečil

Preteklo nedeljo se je pripetila v Železarni Jesenice druga obratna smrtina nesreča letošnjega leta. Stanko Zupan, star 43 let, ki je bil zaposlen kot vodilni delavec pri stiskalnici, pod žerjavom v starem železu, je postal žrtev nesreče. Ko je dvignil žerjavovodja z grablalom 3 tonsko svinjo in jo naložil na zadnji del ozkotirnega platforma, se je ta zaradi težje svinje in grablila, ki tehtata skupaj okrog 5 ton nagnil, da je svinja zdrslala z vagončka in vrgla vagon nazaj. Odbit vagon je udaril v bližini stoječega Zupana v glavo in mu prizadel

smrtno poškodbo. Ponesrečeni Zupan, doma iz Zirovnice, za pušča ženo ter dva otroka. Ceduti 50% invalid iz NOB, je bil vesten delavec in zelo priljubljen med svojimi tovariši. Pogreba, ki je bil minuli torek v Zirovnici sta se poleg zastopnikov podjetja in številnih sodelavcev udeležila tudi godba na pihala in pevski zbor Jeseniške Svobode. Ponesrečeni Zupan je bil druga smrtina žrtev obratne nezgode jeseniške Železarne v letošnjem letu in je resen opomin vsem delavcem, da upoštevajo predpise odelka za tehnično zaščito dela.

Žreb je odločil

Končno smo se menda vsi oddahnili. Zrebanje je že za nami. Preteklo nedeljo zvečer smo v okviru javnega veselja večera, ki je bil v dvorani kinna »Storžič« v Kranju, izžrebali nagrade, ki so jih za naše naročnike podarila številna podjetja na Gorenjskem. Povedati moramo, da smo nekaj nagrad združili, tako da smo povečali njih vrednost, s tem pa se je seveda zmanjšalo število nagrad. Razen tega pa se je v zadnji številki poigral tudi tiskarski škrat, ki nam je izpustil kar dve številki pri seznamu nagrad. Gotovo ste sami opazili, da manjkata številki 13 in 14 in da je v resnici samo 63 nagrad in ne 65. Upamo, da ste nam to napako oprostili.

Iz nagrad, ki so nam jih poslala podjetja, smo oddvojili 6 nagrad za izžrebanje na veseljem večeru in sicer je šest prijateljev našega lista prejelo dva para čevljev, srajco, termofor, frotirico, blago za nočno srajco, dve steklenici žganih pijač, čokolado in knjigo (ki jo je prispevalo naše uredništvo). Prav tako smo nagradili z dvema steklenicama žganih pijač in dvema čokoladama dva člana komisije za žrebanje. Nagrado je prejela tudi tovarišica, ki je vlekla iz posebne bobna številke naših naročnikov.

Tako smo torej podelili tiste nagrade, ki niso bile izžrebane za naše naročnike. Prepričani smo, da se s tem strinjajo tudi oni, ker pravzaprav niso bili zaradi tega prav nič prikrajšani. Se nekaj besed o našem žrebanju. V posebnem bobnu smo imeli listke s številskimi pošti in zaporednimi številskimi naročniki. V boben pa smo dali samo tiste številke naročnikov, ki so poravnali naročnino za tekoče leto. Tako smo se tudi že pred tedni domenihi. Tovarišica, ki je bila prav tako izžrebana, pa je potem vlekla listke iz bobna; posebna komisija, ki sta jo sestavljala dva izžrebana poslušalca veselja večera in dve tovarišici iz naše uprave pa so potem izžrebano število preverili in poriskali ime srečnega izžrebance v seznamu, ki so ga imeli člani komisije.

Toliko torej o velikem nagradnem žrebanju. Seveda žreb ni bil naklonjen vsem, kateri pa so le imeli srečo, pa preberite spodaj:

1. Andrej Stenovec. Dragocanja 9 p. Smednik, steklarske in pleskarske lopatice; 2. Zavrli Jože, Velesovo 25 p. Cerklje, rezila za obličje; 3. Ostrman Tončka, Senčur 60, usnje za aktovko; 4. Markun Aleš, Srednja vas 2 p. Senčur, zavitek sladkarij; 5. Langus Julka, Gorjuše 44 p. Boh. Bistrica, 10 za-

Gospodinjski tečaj je končan

Z zanimivo razstavo je bil pred kratkim zaključen gospodinjski tečaj v Poljanah. Tečaj so obiskovala dekleta iz vse bližnje okolice, predvsem iz hribovitih vasi, katerim so predavanja o gospodinjstvu zlasti koristila, saj imajo ravno te najmanj možnosti spoznavati sodobno gospodinjstvo.

Tečaj je vodila izkušena gospodinja Francka Miklavčič, ki ima tudi največ zaslug, da je tečaj dosegel svoj namen. Da so se dekleta naučila veliko novega dokazuje tudi razstava, ki so jo pripravili po končanem tečaju in katero si je z velikim zanimanjem ogledalo veliko število ljudi.

Kmetijski svetovalec

Kaj bomo delali v sadovnjakih?

Pogostokrat vidimo v naših sadovnjakih, kako peša rast dreve; listje je majhno in bledikavo, sadje je drobno in krčljivo kar je znak, da primanjkuje drevu hrane. Sadno drevje je lačno in škropljenje ter drugi ukrepi ne zaležejo, če redno ne gnojimo.

Gnojiti je treba vsako leto spomladi ali jeseni, kar je odvisno od gnojila. Gnojila, ki delujejo počasi spravljamo v zemljo jeseni, gnojila, ki učinkujejo hitro pa zgodaj spomladi.

Letošnje spomlad je na razpolago dovolj umetnih gnojil in to razmeroma poceni. To priložnost moramo izkoristiti tudi za povečanje pridelkov v naših izčrpanih sadovnjakih, zlasti za gnojenje travniških nasadov in tudi za gnojenje mladega sadnega drevja.

Travniške sadovnjake gnojimo uspešno z umetnimi gnojili, ki jih raztopljene vbrzjavamo od februarja do konca aprila. Izberemo tista gnojila, ki se dobro tope v vodi. Na 100 litrov vode vzamemo 10 kg umetnega gnojila, tako da dobimo 10 odstotno raztopino. Vzamemo lahko 2 kg superfosfata, 6 kg amonijevnega ali gipskega solitra ali amonijevnega sulfata ter 3 kg kalijeve soli.

Odtehtano gnojilo raztopimo v vodi in pustimo 10 minut. Z motorno ali prevozno škropilnico gnojimo le s čisto raztopino. Razpršilne palice zamenjamo z gnojilnimi palicami.

Teškoče gnojilo vbrzjavamo v zemljo od 15 do 25 cm globoko.

Frane Cijan

vitkov keksov, liter borovničevega biserja, jabolčni sok in torta; 6. Strumbl Alojz, Kidričeva 30 p. Javornik, 5 steklenic žganih pijač; 7. Torman Jože, Gozd Martuljk 99, 5 steklenic žganih pijač; 8. Jeglič Albina, Kopaljška 7 p. Radovljica, 4 doze džema in za 1000 din raznega špecerijskega blaga; 9. Solar Marica, Njivice 3 p. Podnrt, 2 plašča za kolesa; 10. Guzelj Francka, Davča 31 p. Železniki, 9 steklenic vina in kuhinjska sekira; 11. Zika Ivan, Novi trg 6 p. Kamnik, 7 kg pralnega praška in 7 doz kompota; 12. Krajnik Francka, Godešič 3 p. Skofja Loka, drobna bilka za orehe in kuhinjska sekira; 13. Tušek Francka, Log 20 p. Skofja Loka, 4 kuhinjske doze in kuhinjska sekira; 14. Katrašnik Janez, Zg. Besnica 23 p. Kranj, torbica in frotirica; 15. Koselj Silvester, Sp. Lipnca 23 p. Kamna gorica, torbica in ženske usnjene rokavice; 16. Savnik Jožica, Puštal 62 p. Skofja Loka, vodni servis in frotirica; 17. Kosmač Marija, »Induplata« Jarše p. Domžale, vinski servis in ogledalo; 18. Snedic Rudolf, Bistrica 28 p. Tržič, čipkarski prtček in frotirica; 19. Marička Babič, Bistrica 7 p. Duplje, okovje za spalnico in kuhinjska sekira; 20. Marija Gregorč, Smartno pod Smarno goro p. Senvid, par otroških čevljev in kangljica bonbonov; 21. Djuro Simunac, Partizanska 13 p. Kranj, par otroških čevljev in smučki; 22. Franc Zvan, Senčur 213, par ženskih copat, šal in kuhinjska sekira; 23. Katarina Jakše, Zirovnica 18, par ženskih čevljev in ženski šal; 24. Ludvik Žibert, Pivka 1 p. Naklo, par ženskih čevljev in šal; 25. Albin Svetelj, Senčur 221, par moških sandal in liter žganja; 26. Darinka Luštrek, Prešernova ulica p. Kranj, par čevljev in termofor; 27. Mimi Trebec, Klanc 69 p. Kranj, par čevljev in termofor; 28. Janez Klemenčič, Milno 61 p. Bled, klobuk in kravata; 29. Marija Stare, Breg 19 p. Kranj, klobuk in kravata; 30. Matevž Masterl, Crngrob 11 p. Zabnica, klobuk in kravata; 31. Jože Pretnar, Pula, Stoje 5, gumijev pribor za kolesa, dve gumi in dva plašča; 32. Alojz Pauner, Strazišče 180 p. Kranj, lakiran zaboj za premog in kuhinjski stol; 33. Luka Eržen, Rudno 9 p. Železniki, 1 kg volne; 34. Francka Stular, Zg. Jezersko 128, 3 m blaga za srajce; 35. Alojz Ložar, Breg 13 p. Kranj, 4 m za predsovnike in naglavna rufa; 36. Jože Rožič, Hudo 7 p. Križe, 4 m za poletno obleko; 37. Franc Grašič, Sp. Duplje 70, 4 m vzorčastega delena; 38. Angela Pavšič, Cersa na Rožnik 16, Ljubljana, 4,30 m modrega delena; 39. Slavko Ropret, Senčur 190, 4,40 metre temno rjavega delena; 40. Ing. Janez Perovšek, Stritarjeva p. Kranj, 4,30 m flanele za pidžamo; 41. Blaž Pavlič, Sp. Brnik 2 p. Cerklje, 5,50 m vzorčastega бага za haljo; 42. Ančka Aleš, Topole p. Mengoš, 6,20 m svetlo modre flanele; 43. Tončka Kečivnik, Naklo 107, 4,25 m rdečega deftina; 44. Lovro Mubi, Sp. Bela 0 p. Predvor, 4,20 m modrega deftina; 45. Anton Jereb, Zabukovje 5 p. Kranj, popolnasta srajca in kravata; 46. Stane Preša, »Iskra« Kranj, popolnasta srajca in kravata; 47. Francka Pintar, Poljanska cesta p. Skofja Loka, popolnasta srajca in kravata; 48. Jakob Bogataj, Gabrška gora p. Poljane, mizici za šah in radio; 49. Minka Justin, Mežni trg 15 p. Skofja Loka, namizna svetilka; 50. Peter Kalan, Binkol 17 p. Skofja Loka, stenska ura; 51. Ivan Jan, Zeleče 73 p. Bled, 10 kg žličnikov; 52. Stanjo Vrečko, Velesovo p. Cerklje, 3 m volnenega ženskega blaga; 53. Jože Brgant, Breg 1 p. Zirovnica, 2 kg predene volne; 54. Anton Zagar, Prebačovo 54 p. Kranj, 2 prostorniska metra drv; 55. Marija Pokljukar, Zaspil 62 p. Bled, 50 kg sladkarij; 56. Herman Bajda, Gorenja Sava 3 p. Kranj, 15 kg žime; 57. Ivan Pernuš, Ljubljanska 2 p. Kranj, usmerjevalec za polnjenje akumulatorev; 58. Angela Knific, Ljubljanska 58 p. Tržič, dvokrilno okno z roletjo; 59. Andrej Sajovic, Olševk 22 p. Senčur, prešita odeja; 60. Ivan Bergant, Podgorje 76 p. Kamnik, usnje za moški površnik; 61. Marija Oblak, Podbrezje 47 p. Duplje, avtomobilska guma 550 krat 16 z rečim žigom; 62. Rozalija Pogačnik, Ljubno 58 p. Podnrt, radio aparat »Tesla«; 63. Maks Sink, Delešca 10 p. Poljana, radio aparat »Kopaonik«.

Od petka do petka

V razpravi sta štatura ..

Ze pred časom je bila v Beogradu ustanovljena zvezna komisija za ustanovitev komun v Jugoslaviji, ki jo vodi podpredsednik zveznega izvršnega sveta tov. Edvard Kardelj. Zvezna komisija ima tri podkomisije in sicer za občinske in okrajne statute ter za teritorialno upravno razdelitev. Podkomisija zvezne komisije je že pretekli teden pričela razpravljati o statutu kranjske občine. Razprava je imela širši, načelni pomen, kajti, ko bo statut kranjske občine sprejet, bo veljal kot vzorec za vse ostale statute občin v naši državi.

Ena prvih nalog zvezne komisije za ustanovitev komun je, da pregleda statute okrajev in občin, in da v imenu zveznih organov izreče svoje soglasje. Po končni odobritvi bo statut kranjske občine predložen zvezni komisiji, ta pa ga bo predložila zveznemu izvršnemu svetu in zvezni ljudski skupščini. Ustavni zakoni namreč ne predvidevajo procesa izdelovanja občinskih statutarov ter je zaradi tega potrebna tudi soglasnost zvezne ljudske skupščine. Ta bo morala sprejeti odločbo, da ljudski odbori lahko sprejemajo svoje statute, ki jih bodo zelo verjetno potrjevale republiške ljudske skupščine.

Po končani razpravi o občinskem statutu Kranja, je podkomisija zvezne komisije za ustanovitev komun pričela razpravljati o statutu okr. Kranj. Tudi ta razprava je načelna, kajti po okrajnem statutu Kranja bodo izdelani statute vseh naših novih okrajev. Dokončno redigirano besedilo okrajnega statuta Kranja bo odobrila pozneje še zvezna komisija za ustanovitev komun in zavzela dokončno stališče glede posameznih vprašanj statuta in kot celote. Razprava o tem statutu pa še ni zaključena.

Pretekli teden je v Beogradu zasedala skupščina zvezne zunanjetrgovinske zbornice, ki jo je v imenu zveznega izvršnega sveta pozdravil član zveznega izvršnega sveta Osman Karabegović. V svojem govoru je predvsem poudaril, da moramo tudi v naši zunanji trgovini pričeti z največjo štednjo, ki se začne pri nepotrebnih obiskih v inozemstvu. Naša zunanja trgovina bo morala odpraviti vrsto pomanjkljivosti, razen tega pa bodo morali ljudje, ki delajo v njej, bolj razviti čut družbene odgovornosti in discipline. Nepotrebna potovanja v inozemstvo so že postala skoraj problem in zategadelj moramo vprašati, koliko so delavski sveti in upravniki v naših kolektivnih sklepali o potrebi potovanja v inozemstvo. Vse kaže, da zelo malo in bodo ti organi samoupravljanja morali posvetiti temu veliko več pozornosti. Zvezni izvršni svet namerava izdati poseben predpis, ki bo točno določal, v čigavo breme bodo šli stroški potovanj v inozemstvo, v našem primeru v breme skladov podjetij. Prav tako bo s posebno odločbo določeno, da morajo o potovanjih sklepati delavski sveti in ne kakor doslej, ozek krog ljudi, v nekaterih primerih celo posamezniki. Posebno vprašanje naše zunanje trgovine so tudi zaščitni znaki. Uvesti bo treba kontrolo nad kvaliteto izdelkov, ker se je marsikje dogodilo, da so naše blago enake ali boljše kvalitete kupovali po nižji ceni kot iz drugih držav.

Tudi v zunanji trgovini štednja

in upravniki v naših kolektivnih sklepali o potrebi potovanja v inozemstvo. Vse kaže, da zelo malo in bodo ti organi samoupravljanja morali posvetiti temu veliko več pozornosti. Zvezni izvršni svet namerava izdati poseben predpis, ki bo točno določal, v čigavo breme bodo šli stroški potovanj v inozemstvo, v našem primeru v breme skladov podjetij. Prav tako bo s posebno odločbo določeno, da morajo o potovanjih sklepati delavski sveti in ne kakor doslej, ozek krog ljudi, v nekaterih primerih celo posamezniki. Posebno vprašanje naše zunanje trgovine so tudi zaščitni znaki. Uvesti bo treba kontrolo nad kvaliteto izdelkov, ker se je marsikje dogodilo, da so naše blago enake ali boljše kvalitete kupovali po nižji ceni kot iz drugih držav.

ŠČETKE IN LONCI

Obrt v Komendi

POMLAD JE POČASI lezla v deželo. Krpe snega so se trdovratno držale senčnih leh, čeprav je sonce že prijetno gredo. Blatna cesta iz Kamnika v Komendo je bila skoraj prazna — srečal sem le nekaj kmeč-

potem so pripravljene za izdelavo »krtač« in čopičev. Hodil sem iz prostora v prostor — nekje so izdelovali zidarske čopiče, druge ščetke in spet druge ribarice.

Povsod pa sem videl, da so prostori popolnoma neustrezni, premajhni, premalo zračni, zato je v njih res težko delati. Ščetarna gradi nove prostore — strojno-mizarski oddelki je že v novi stavbi. Z izgradnjo le-teh ne bo izboljšano delo že zaposlenih, ampak bo dana tudi možnost razširitve obrata, s čimer se bo lahko zaposlilo še več Komendčanov, ki morajo sedaj odhajati na delo na Duplino in v Kamnik.

V SLOVENIJI je lončarstvo gotovo ena najstarejših obrti. Opisuje jo že Valvazor in zlasti omenja Menges, Komendo in Miako kot kraje, kjer je najbolj razvita.

Ta obrt danes opada. Ker izpodrivajo štedilniki in električni kuhalniki stare kmečke peči, kjer so kuhali v prevezanih loncih, zasledimo sedaj v redko katerem gospodinjstvu še glinasto posodo. Prav zaradi tega

no. Tu kopljejo komendski lončarji svojo glino in jo potem vozijo domov.

Kako nastane iz gline lonec?

Najprej se mora glina temeljito pregneti. Glavni del procesa pa tvori oblikovanje posode. Lončar vzame primeren kos gline, jo namesti na srednjo okroglo, vrtljivo mizico, ki jo vrti z nogami. Medtem ko se glina vrti, jo lončar s pritiskom prstov oblikuje — in počasi rastne pred nami lonec, latvica ovetlični lonec ali pepelnik. V zadruzi imajo sicer že malo bolj »modernizirano« in mehkanizirano, kot pri zasebnikih. Mize vrti elektrika in nekatere predmete (pepelnike) že oblikujejo tudi z modeli — ne le s prsti.

Ko je posoda izoblikovana, se mora najprej nekaj časa sušiti. Po sušenju se prepele v večje peči, kjer se ob temperaturi 500 do 900° C žge. Pravzaprav se že dvakrat. Najprej toliko, da dobi pravilno trdnost, pri drugem žganju pa se da posodi »glazura«. Predmete se potrese s prahom svinčene glajenke, ki se v veliki vročini raztopi in lepo oblije posodo ter ji da

kih voz in nekaj kolesarjev. Na tej cesti skoraj nikoli ni večjega prometa, edino kadar je v Kamniku semenj, je malo živahnije. Glavna vez tega kraja z ostalim svetom je avtobus, ki vozi iz Cerklj v Ljubljano.

Komenda je obsejna, lahko bi rekli tudi mogočna vas z dokaj pestro zgodovino. Prvotno je bila tipično gorenjsko kmečko naselje — z leti pa, ko se je prebivalstvo vedno bolj množilo in so si mnogi morali poizkušati drugačne zaposlitve, je vedno bolj postajala obrtniški kraj. Zemlja ni mogla rediti vseh in tisti, ki niso hoteli zapustiti rodnega kraja, so si služili kruh z najrazličnejšim rokodelstvom.

Domača obrt se je tu razvila že zelo zgodaj, predstavlja pa tudi še danes močan vir narodnega dohodka komenske občine. Razen splošnih obrtnikov, ki skrbijo za vsakodnevne potrebe kmetijskega kraja, sta razviti predvsem dve obrti, ščetarstvo in lončarstvo.

sloj napisa »Invalidsko podjetje Ščetarna« (mimogrede: danes niso več invalidsko, ampak državno podjetje) — bi verjetno zavil še kam drugam.

Upravnika podjetja tovaršarja Igljica, ki je poznan kot naš najboljši smučar-invalid (saj je tudi letos državni in republiški prvak), žal nisem našel v podjetju. Prijetno pa me je presenetilo srečanje z mojim starim prijateljem z gora, Jožetom Peterlinom. Kmalu sva bila v živahnem razgovoru. Jože mi ni povedal samo marsikaj zanimivega o ščetarjih, ampak dal tudi mnogo podatkov o lončarjih.

»ŠČETARNA« JE KOT PODJETJE nastala šele leta 1948. Ščetarska obrt pa je v Komendi že zelo stara — čeprav se ne ve natanko, v katero dobo segajo njeni prvi začetki. Tudi kako je nastala, oziroma kdo jo je zanesel v te kraje, nisem mogel izvedeti. Znano pa je, da si komendski »krtačarji« že dolgo let služijo kruh s tem naporenim in utrudljivim delom.

To obrt opravljajo danes še mnogi zasebniki, a glavna proizvodnja ščetk je le omejena na »Ščetarno«, ki zaposluje okoli 62 ljudi. Tu izdelujejo ščetke: za čiščenje parketa, oblek, čevljev, konj, rok, za ribanje, ščetke iz jeklene žice itd.; omejena: ročna, sobna, brivska, zidarske itd. Kot surovina služijo ščetarjem svinjske ščetine, konjska žima, sirk in kršnove koreninice. »Ibris« (stebela rastline iz Afrike, ki jih pa žal danes ni moč dobiti), dalje umetna vlakna (nylon, krenol).

Izdelovanje je pravzaprav precej primitivno, osnovano je na tipično ročnem delu in to predvsem zaradi tega, ker bi s strojno izdelavo (tudi če bi bila mogoča), nikdar ne dosegli take kvalitete, kot z ročno.

OGLEDAL SEM SI vse prostore ščetarne. Jože, ki me je spremljal, mi je sproti razlagal.

V prvem prostoru — povprečno veliki sobi — je v zadušljivem prašnem zraku sedelo kakih 10 do 12 deklet. Roke delavk, ki so togo sključene sedele ob nizkih dolgih mizah, so obračale, razvrščale, urejale, izbirale, upogibale in pritrjevale ščetine s tolikšno naglico, da sem le težko opazil, kaj pravzaprav počenjajo. Le razkav kašel jih je včasih za hip odvrnil od dela. V prostoru je kljub temu, da sta bila oba okna odorta na stečaj, ležala megla prahu, nesnage in majhnih ščetinic, ki je silno zornno legala na pljuča in dražila grlo.

Večno pokašljevanje delavk me je vznemirilo. Mislim sem že, da mora biti to delo silno nezdravo. Pojasnil pa so mi, da doslej še ni bilo nobenih obolenj.

Pot od ščetine do ščetke je dolga. Ščetine, ki pridejo iz tovarn usnja (Kamnik, Vrhnika), je treba prekuhati, čistiti, sortirati, izbrati, razvrstiti in šele

Z jesenic

Organizacija RK terena Sava je s pomočjo terenskih odborov SZDL organizirala drugo zdravstveno predavanje v domu Svobode, in sicer za žensko mladino. Odbor je obvestil tudi vodstvo jesenjske gimnazije, zato uspeh ni izostal. Izčrpno predavanje s skriptinami slikami, ki ga je imel dr. Milan Čeh, dekleta verjetno ne bodo tako hitro pozabila. V šmenu navzočih se je predavatelj zahvalila mladinka Boža Bertoncelj.

bodo morali verjetno komendski lončarji preusmeriti svojo proizvodnjo predvsem na izdelovanje okrasne keramike.

V ZIMSKIH MESECIH je v »Bukovski gmajni« zelo živah-

A. CEBULJ

Vzgojni pomenki

Na pragu življenja

Trinajsto življenjsko leto ni prav nič razveseljivo niti za starejše ljudi niti za otroke. Starejši dajejo čisto odločno prednost ali »zlati dobi« do desetih — nekateri celo do petih let — ali pa se bolj ogrevajo za šestnajsto leto, ki začne kazati prve znake nesebičnosti in začetne življenjske resnosti.

Neprimerno bolj jim je všeč odkrito, dojemljivo in spoštljivo obnašanje desetletnika, zlasti pa njegov sorazmerno skromen značaj. Prav tako so bolj veseli komaj porojene zavesti odgovornosti šestnajstletnika, na stajajoče deviške lepote deklic in prvih znakov moškosti, trdnosti in moči pri dečkih. Velika impulzivnost, občutljivost in razdražljivost, nenadni surovi in celo sovražni izbruh pa tudi zaradi pubertete nastajajoča telesna nesorazmerja trinajstletnika — vse te stvari so starejšim manj pri duši in ima že zategadelj trinajstletni državljani otežčen položaj v družbi ostalih otrok pa tudi v očeh starejših.

Tudi s stališča mladega človeka samega so ta leta zorenja najbolj neprijetna v celotnem razvoju. Na vprašanje, katere triletno obdobje se jim zdi v njihovem življenju najlepše, bodo pač zelo redki odrasli ljudje odgovorili, da je to doba od 12. — 14. leta, doba pubertete.

Če hočemo torej razumeti otrokovo, včasih kar nenavadno ponašanje v teh kritičnih letih — in razumeti ga moramo, če hočemo otroku pomagati in ga vzgajati — tedaj se moramo pogledati v notranje življenje tega pubertetnika, se dokopati do jasnih spoznanj, kaj se v tem mlademu človeku dogaja, pa nam bo prihranjeno marsikatero neljubo presenečenje, jeza, skrb ali celo nepotreben strah.

Doba med 12. in 14. letom je tisti čas, ko doraščajoči mladi človek stremi po osamosvojitvi in samostojnem delovanju, pri tem pa vedno znova podlega slabobladnim nagibom in nagonom. To je čas, ko dostej ljubka deklica postaja nenadoma velika in nesorazmerna, dokler ne dobi okroglih, ženskih oblik; to so leta, v katerih dobi dečki raskave, hrpave glasove, ki se prav nič ne ujemajo; ko postane njihova zunanost zanikrna, njihovo obnašanje proti odraslim pa predrzno, včasih kar neznosno. Kljub temu pa je ravno to obdobje odločilne važnosti in pomena za vse poznejše življenje vsakega posameznika, saj pomeni pravecaj prokret v življenju ne samo civiliziranih ampak tudi primitivnih narodov. V tem ali najkasneje v 15. letu uvedejo primitivni narodi dečka v pravice in dolžnosti odraslih ljudi pri deklicah pa označijo prehod iz dedike v ženo celo s posebnimi obredi in ceremonijami.

Doslej je bila življenjska pot mladega človeka zelo preprosta, kazala mu je družina in šola. Sedaj, med 12. in 14. letom pa zagleda fant in deklica nenadoma razpote, od koder peljejo pot v različne smeri. Neodločeno stojita na pragu življenja: že v naslednjih dveh letih se bo treba odločiti, po kateri poti naj gresta.

Istočasno prične pubertetnik izbirati prijatelje — in oni njega — iz mnogo bolj raznovrstnih krogov, kakor jih je pa poznal doslej, v osnovni šoli. Zaradi destva, da si tega izbere za prijatelja, onega pa ne, pride seveda nujno do močnih sooblikujočih vplivov posameznih prijateljskih skupin. Podzavestno se podreja zahtevam in odločitvam te »klike« prijateljev, kjer si navadno osvoji prvenstvo ali »komando« ta ali ona »močnejša« osebnost. Na drugi strani pa je sam s seboj pred neprestanimi odločitvami: ali naj kadil ali ne, naj se potepa ali ne, naj stedi ali naj zapravljaj denar. Njegov osebni ideal dobi vedno bolj trdne oblike, bolj v vedno bolj jasno spoznanje, in bolj mu je jasno spoznanje, kakšne vrste človek bi rad postal. Pri vseh teh življenjsko važnih odločitvah je na dlan, da so vplivi nanje zelo različni in od raznih strani. Naloga starin je, da budno pazijo na omenjene spremembe, si pridobijo otrokovo zaupanje, predvsem pa preko tega zaupanja odločujoč vpliv. V nadaljevanjih bomo skušali ob analizi značilnih trinajšletnika ter odnosov do staršev učiteljev in odraslih sploh, izsvetliti nekatere napačne vplive, ki naj pomagajo pri težavni in odgovorni nalogi.

DRUŽINSKI POMENKI

Letos kraljuje barva veselja

Stroga in ploska H linija, ki jihi so jo vsi modni ustvarjalci, je v zadnji jeseni zavladala v vendar so se potrudili, da bi ji Parizu, je dobila v letošnji pomladi mehkejšo, ljubkejšo potezo. Dopolnjujejo jih najrazličnejše cvetice, ki jih najdemo

ob bokih. Največ je dvodelnih. Životek ni bogat, se ne oprime telesa in je lahko poudarja njegove oblike. Krila iznajajo iz bokov ter imajo zvončasto linijo. Večinoma so pisurana ali pa imajo običajne zalikane gube. Ovratniki so še vedno veliki, pogostokrat pa jih sploh ni. Najbolj priljubljen je klasičen ovratnik ali rever. Tudi kimono kroji so letos izginali in namesto njih se pojavljajo točno na rami vrti rokavi. Plašči so krojeni tako, da do pasu drsijo ob telesu, na bokih pa prehajajo v zvončasto obliko. Zlasti priljubljeni so tako imenovani tričetrtinski plašči ali jopice.

Na novih modelih oblek opazimo tokrat tudi veliko lepih detajlov: snežnobele manšete na rokavih, male pentlje iz belega pikeja ob vratnem izrezu, zaponke na vrtnikih in podobno. Med pomladnimi barvami pa prevladujejo veseli citronini, zlati in oranžni toni.

Drobni nasveti

Emajlirane kadi zribamo s ščetko in milom, izplaknemo z vodo, nato pa jih zdrgnemo s krpo, namočeno v bencinu. petroleju ali terpentinu. Rumenskaste madeže na dnu kadi in pod pipo pa odstranimo z razredčeno solno kislino (pazite na roke!) in izperemo z vodo.

Polirne okvire očistimo s kosom jelenove kože, ki jo namočimo v vodi, kateri smo dodale nekoliko salmijaka. Takoj po čiščenju zbrišemo okvire še s suho krpo.

Staro perilo, ki je izgubilo svojo nekdanjo barvo, lepo osvežimo na prav enostaven način. V posodo, napolnjeno z vodo, kanemo nekaj kapljic modrega ali rdečega črnila. V to obarvano vodo namočimo nato kose perila, ki jim želimo vrniti nekdanjo svetlo modro ali rožnato barvo. Biti pa mora popolnoma mokro, še neožeto. To perilo za tem temeljito premešamo, ga vzamemo iz vode, razprostremo na vrv in pustimo, da se voda sama odteka.

vseposvodi: velike in sanjave na večernih oblekah, majhne in živahne na klobučkih, na bluzah in šalih pa se cvetke nežno prepietajo v uvezenih girlandah.

Arhitektonska osnova nove mode je še vedno črka H. Osvo-

RECEPT

ZELJNATI ZAVITEK

Z malo olja ali masti zamesite testo kot za običajni zavitek in ga pustite nekoliko počivati. Nato pregnete mizo s čistim prtom in na njem, kar se da tanko razvalčate testo. Povrhu ga premažite z oljem, da se ne bo trgalo. Ko ste s tem gotovi, ga enakomerno potresite s praženim zeljem, zvijte in položite v namazam pekač.

Nadev pripravite tako: naribano ali z običajnim nožem zrezano zelje pražite v 10 dkg masti ali olja v katerem ste razstopili nekaj kock sladkorja. Pred praženjem pa je treba zelje še osoliti, pokapljati z vinskim ali kakim drugim nemočnim kisom ter ožeti. Ko je zelje prepraženo ga pomešajte še z drobno zmletim poprom.

GLAS GORENJSKE

Izdaja: časopisno, založniško in tiskarsko podjetje »GORENJSKI TISK« Kranj, Koroška cesta 6. Direktor in odg. urednik: Slavko Beznik. Urejuje: uredniški odbor. Tel. uredništva: št. 475, uprave št. 190 / Tek. rač. pri NB Kranj - okolica št. 624-T-127. Izhaja vsako soboto. Letna naročnina 400 dinarjev polletna . . . 200 dinarjev četrtletna . . . 100 dinarjev Posamezna šte. stane 10 din.

Manjka jim orožja

Kdor bi mislil, da v Komendi, ki je sicer res precej oddaljena od glavnih prometnih zvez in je torej, kot pravimo, »zakotni kraj« — ni razgibana družbenega življenja, bi se motil. Morda je redko v kateri gorenjski vasi tako živahno, kot ravno v Komendi. Najbolj živahno pa se mi zdi delo v strelski družini. Niti gasilci, niti kulturniki, niti ostali športniki niso toliko prizadevani, navdušeni in tako delavni — pa tudi nimajo toliko uspehov in načrtov — kot strelci. Našel sem jih ravno v ognju priprav za tekmovalne s strelsko družino tovarne »Titan«. Gustelj Hafner, ki je kljub temu, da ni več mlad, eden najmarljivejših v družini, se je ravno jezil, ker je na treningu dosegel tako malo krogov.

kot 100 članov, 5 članic in več kot 150 pionirjev. To so res visoke številke za tako vas, kot je Komenda.

Imeli so že več tekmovalnih sosednjih strelskih družin, predvsem iz Kamnika (»Titan«, »Stol«, Dupliča, »France Vidmar« itd.). Dobro so se odrezali lani avgusta, ko so na tekmovalju družin kamniškega sektorja na Duplici dosegli drugo mesto.

Gotovo največji uspeh pa so zabeležili na družinskem tekmovalju. Ne le zato, ker so zaradi doseženih rezultatov in množičnosti dosegli drugo mesto v republiki, ampak predvsem, ker je ta prireditev še bolj razširila in utrdila strelstvo v Komendi.

Res je morda, da komendski

Imajo komaj 3 vojaške puške, kar je za tako močno družino občutno premalo. Najhuje pa je, da imajo tudi komaj 2 zračni puški. Navdušenje med člani, zlasti pa med pionirji, je tolikšno, da bi jih morali imeti 10. Tovariši pridejo le redko na vrsto za streljanje in je tako onemogočen vsak sistematičen trening. Seveda bi si radi kupili vsaj zračne puške — a nimajo denarja.

Jasno je, da takšne razmere ne vplivajo samo slabo na rezultate, ki jih Komendčani dosegajo na tekmovaljih, ampak predvsem na razširitev organizacije.

Predsednik tov. Stane Grkman mi je dejal, — če bi bila dana materialna sredstva, bi se ta šport v našem kraju še mnogo bolj razširil.

Po tekmovalju na Duplici leta 1954.

Komendski strelci so začeli šele lani aprila. Prvo pobudo jim je dal navdušeni strelci, mlilčnik Edo Plavec, ki je tudi največ storil pri organizaciji družine. Zal je bil letos službeno premeščen v Menges.

Začetki so bili zelo skromni, komaj 45 članov je pristopilo. Toda bili so to požrtvovalni tovarši, zato uspeh ni izostal. Tajnik tov. Jože Levstek mi je dejal, da ima danes družina več

strelci ne dosegajo na tekmovaljih tako blestečih uspehov, kot druge družine. Večji razmah in uspehe hromijo objektivne težave. Že od vsega začetka svojega delovanja se družina bori s pomanjkanjem materialnih sredstev. Pomoč, ki jo dobivajo, je zelo skromna — kajti v Komendi ni industrije, pa tudi Strelska zveza je posvečala doslej tej družini premalo skrbi.

Kratke novice

Kot vsako leto, je tudi letos TVD Partizan iz Nakla pri Kranju konec marca izvedlo svoj vsakoletni »smučarski dan«. Na dopoldanskem tekmovalju v tekih je med mladinci zmagal Rok Stros, pri pionirjih pa sta bila najboljša brata Edo in Vinko Zaplotnik. Na popoldanskih skakalnih tekmah na 22-metrski skakalnici se je zbralo 40 tekmovalcev. Pri članih je zmagal Pavel Grašič iz Podbrezj, najboljši med starejšimi mladinci je bil Edo Kuncič (Naklo), pri mlajših mladincih pa Bojan Erbežnik (Naklo) in pri pionirjih Marjan Pavlin iz Podbrezj.

Pred štirinajstimi dnevi se je v Poljanah nad Skofjo Loko ob novi 30-metrski skakalnici zbralo veliko gledalcev, ki so z zanimanjem gledali domače in tuje skakalce na otvoritveni prireditvi. Skakalnico so z najmanjšimi stroški naredili člani TVD Partizana iz Gorenje vasi — Poljane. Zlasti so se pri delu izkazali pionirji in mladinci, ki so komaj čakali, da bodo lahko potem tudi skakali. Na nedeljskih otvoritvenih tekmah je pri članih zmagal Stane Stanonik (najdaljši skok 26 m), pri mladincih Ivan Jereb iz Žirov in pri pionirjih Andrej Tomin iz Poljan.

Koristno posvetovanje o telesnovzgojnih vprašanjih je sklical v Kamniku Mestni komite ZK. Posvetovanja so se udeležili predstavniki telesnovzgojnih in športnih organizacij občine, tovarni in množičnih organizacij. Po uvodnem govoru sekretarja tov. Laha se je razvila živahna razprava o potrebni zidanja nove telovadnice. Po izčrpnih izmenjavah misli je bila predvsem poudarjena težnja za koordinacijo dela pri reševanju vseh telesnovzgojnih vprašanj. V tem pogledu je sestanek položil trden temelj za nadaljnje delo.

Valja in veselje cadita uspehe

KAKO JE BILO ŠE PRED DOBRIM LETOM

V CERKLJAH, v eni največjih vasi na Gorenjskem, so imeli že od nekdaj kegljišča, na katerih so se zlasti ob nedeljah zbirali stari in mladi Cerkljani. Toda kakšno je bilo to kegljanje, saj so vsa kegljišča, kar jih imajo v Cerkljah, v gostilnah. Kako izgleda na takih igriščih že po nekaj urah, si menda lahko vsak predstavlja. Vino, žganje, cigarete, grde besede in podobno, kar vse skupaj ne malokrat pripelje tudi do »jurnoških borb« — pretepev. Se

način. Prišli so do tega, da kegljanje po gostilnah škodi njihovemu zdravju, zepu in ugledu.

Na dvorišču sedlarja Brankovića so si naredili kegljišče. Njihova parola je bila in je še danes: Mi smo mladi! Mlademu človeku koristi šport in mi bomo od sedaj naprej športniki kegljači!

Vsak začetek je težak. Videti bi morali vsi, kakšno je to njihovo kegljišče. Težko bi kdo verjel, da se lahko tudi na takem igrišču kaj doseže. Se danes kegljajo na istem dvorišču,

LETOS SO USTANOVILI KLUB

16. JANUARJA 1955 se je v Cerkljah zbralo približno 40 prijateljev kegljanja na ustanovnem občnem zboru in ustanovili so Kegljški klub Cerklje. Kot organizirani kegljači so imeli pravico udeležiti se trbirnega tekmovalja za republiško prvenstvo. Na tem tekmovalju so bili najboljši pred Tržičani, moštvo iz Kranjske gore in Radovljčani. Velik uspeh! Še večji uspeh pa je delstvo, da so se šele po slabem letu svojega delarkegljanja, uvrstili med najboljše v Sloveniji! Iz srca jim vsi čestitamo in jim želimo tudi v tekmovalju za republiško prvenstvo velike uspehe.

TEŽAV IMAJO ŠE DANES VELIKO PRAVEGA KEGLJISČA

danes nimajo. Že od ustanovitve svojega kluba imajo v naobljeno dvostezno športno kegljišče, vendar za ureditev te njihove želje še nimajo dovolj sredstev. Zato so se že dogovorili, da si bodo uredili enostezno kegljišče pri Brbarju, za kar bodo potrebovali manj sredstev. Upajo, da ga bodo imeli — najkrajšem času pod streho. Tega so oni res potrebni. Sicer se veselijo in nad vse zadovoljni, da lahko trenirajo v Kranju, vendar menimo, da jim to v precejšnji meri zmanjšuje njihove uspehe, katere bi lahko dosegali, če bi imeli tudi sami tisto, kar je za njihovo delo najbolj potrebno. Res bi bilo škoda, če bi navdušeni Cerkljani-kegljači, ki so kot moštvo najmlajši v tekmovalju za republiško prvenstvo, ne mogli uresničiti svojih načrtov tako, kot si želijo. Zato jim pomagajmo vsi, zlasti pa njihovi soobčani. Tudi ko kot se že omenja, tovarši za svoje delo, ki ni koristno samo njim, ampak tudi vsem ostalim in na kar so lahko ponosni vsi Cerkljani, prav gotovo ne bo treba nikomur več.

FaBo

danes je sokraj povsod na gostinskih kegljiščih in podobnih igriščih ter pri raznih igrah za kratek čas in velik denar, veliko takih prizorov. Zdad si pa predstavljajmo, da je med vsemi temi gosti največkrat več kot polovico mladih fantov. Res je, da je mladina tista, kateri je potrebno največ razvedrila in zabave, zato je tudi razumljivo, da gre ona tja, kjer je zabava. Da pa za njo ni vsako razvedrilo primereno, so videli, kot že večina mladine v naših mestih in vaseh, tudi v Cerkljah.

le njihova polena so zamenjali s pravimi keglji in tudi krogle imajo že takšne kot so za kegljanje potrebne.

Ko so si uredili to dvorišče, »kegljišče«, se je nekaj mladih fantov zanimalo ali tudi drugje igrajo na takih kegljiščih kot ga imajo oni, in če ne, kakšno potem sploh mora biti pravo športno kegljišče. Zato so se večkrat peljali v Kranj in tam videli najboljše kegljače v naši državi — Kranjčane, vendar pa tudi v Kranju niso videli pravega kegljišča. Tudi oni ga nimajo!

Cerkljani so imeli vedno večjo željo, da bi se pomerili z drugimi moštvi v prijateljskih srečanjih. Lansko leto v zgodnji jeseni so že imeli tri takaka srečanja (z drugim moštvom iz Kranja in Tržičani).

V vseh teh dvobojih so bili poraženi, vendar z majhno razliko podrih kegljev, kar jim je zadostovalo in jim dalo nove

le njihova polena so zamenjali s pravimi keglji in tudi krogle imajo že takšne kot so za kegljanje potrebne.

Ko so si uredili to dvorišče, »kegljišče«, se je nekaj mladih fantov zanimalo ali tudi drugje igrajo na takih kegljiščih kot ga imajo oni, in če ne, kakšno potem sploh mora biti pravo športno kegljišče. Zato so se večkrat peljali v Kranj in tam videli najboljše kegljače v naši državi — Kranjčane, vendar pa tudi v Kranju niso videli pravega kegljišča. Tudi oni ga nimajo!

Cerkljani so imeli vedno večjo željo, da bi se pomerili z drugimi moštvi v prijateljskih srečanjih. Lansko leto v zgodnji jeseni so že imeli tri takaka srečanja (z drugim moštvom iz Kranja in Tržičani).

V vseh teh dvobojih so bili poraženi, vendar z majhno razliko podrih kegljev, kar jim je zadostovalo in jim dalo nove

KEGLJISČE NA BRANKOVIČEVEM DVORIŠČU

MLADI FANTJE in nekateri njihovi že malo starejši prijatelji so se začeli večkrat zbirati in pogovarjati. Kmalu je dozorela njihova želja, da morajo imeti neko svoje kegljišče, kjer se bodo zabavali na drugačen

Tine Mulej absolutni prvak

V nedeljo je bilo v Kranjski gori končano deseto in hkrati jubilejno državno prvenstvo v alpskih disciplinah. Tekmovalni se je pričelo že prejšnji četrtek na smučiščih pod Vitranjem. Vreme je bilo našim smučarskim asom, ki so se zbrali iz vse države, razen Črne gore, več kot naklonjeno. To prvenstvo je bilo na zadovoljivo kvalitetni ravni, zlasti pa so dosegli nekateri mlajši (Janc, Prestor, Zugovič, Klinar, Rutarjeva itd.) odlične rezultate in bili resni konkurenti že starejšim, rutiniranim tekmovalcem. Prav gotovo pa je bil tudi letos najboljši Tine Mulej, ki je bil prvi v vseh alpskih disciplinah in si je osvojil kar štiri zlate plakete. Lahko rečemo, da on ni imel sebi enakovrednih nasprotnikov prav tako kot Zugovič ne pri mladincih.

Državni prvaki za leto 1953 so postali: veleslalom — Mulej Tine (Prešaren Bled), Jamnik (Tr. Kranj), Slavica Zupančič (Tr. Kranj) in Krista Panedot (Fuzinar); slalom — Mulej Tine, Anton Zugovič (Jesenice), Slavica Zupančič in Maja Rutar (Tr. Kranj); smuk — Tine Mulej, Anton Zugovič.

V alpski kombinaciji je med člani zmagal Tine Mulej, pri mladincih pa Tomaž Jamnik.

Gorenjski pionir

Kdor visoko leta... ali kaznovana domišljavost

Na prostornih peščenih ravninah blizu Eufrata je pred davnimi časi živel velikanski ptič z imenom noj. Klanjale so se mu vse ptičje družine, pa tudi levi so mu izkazovali čast in krogodili so priznavali njegovo slavo, kadar je prišel k reki, da bi se napil. Bil je pač najlepši med ptičami in ponosno se je oziral na svoje belo, mehko puhasto perje, ki mu je pokrivalo mogočna krila in telo.

Nekoč si je zaželel v višine, prav do sonca. Sklenil je zapustiti zemljo, ker se mu ni zdelo dovolj dostojno bivališče za njegovo kraljevsko lepoto.

Začel se je pripravljati za svoj polet na sonce. Dobro je založil s hrano in se ob Eufratu napil vode. Nato je visoko

bojnimi zamahi ožganih peruti onemoglo spuščal nazaj proti zemlji. Ves strl in opečen je padel na domača pušavska tla.

Od tistega dne dalje ima vedno golo glavo, vrat in noge, perje pa telesu pa črno kot oglje. Samo na krikih in repu je ostalo nekoliko krasnih belih peres, ki pričajo o njegovi nekdanji lepoti in kaznovani domišljavosti.

Pionirski leksikon

Vprašanja:
28. Ali se ljudje že dolgo umivajo?
29. Zakaj se vžigalice vnamejo?
30. Kaj je krompir?

Odgovori:
28. V starih časih so ljudje mislili, da živijo v ognju mali ognjeni kuščarji, močerad-duhovi ognja. Nekateri so celo imeli ogenj za božanstvo in so njemu na čast postavljali svetišča. Kako so ti ljudje sploh zanetili ogenj? Takrat ga še niso znali. Dogajalo se je da je strela zažgala drevo. Ljudje so s strahom gledali na ognjeno zver, ki je požirala drevo ter s praske-tanjem lomila veje in polizavala z jezikom skorjo. Bali so se približati ognju, umaknili se pa tudi niso hoteli. V hladni noči jim je bilo toplo in prijetno ob gorečem drevesu. Ne vemo, kdo se je prvi odločil in si upal ta redki plen prijeti in prinesiti gorečo vejo na svoj dom.

29. Od tega časa je prešlo mnogo tisoč let, preden so si ljudje sami znali zanetiti ogenj. Ko je človek potem tudi to znal, se mu ni bilo treba več bati, da bi izgubil ogenj. Kako menite, da so oni zanetili ogenj? Prvobitni ljudje so dobivali ogenj s trenjem hloda ob hlod. Tudi sami še danes dobivamo na podobnem načinu ogenj z drgnjenjem vžigalice ob skalico. Toda tu je velika razlika! Vžigalico prižgeš, kakor bi trenil, da pa zanetiš košček lesa, tudi prav suhega, zato se je že treba truditi kakih pet minut, če ne celo več. Pa še znati moramo to. Vžigalico zažge vsakdo, a poskusite zanetiti ogenj na prvotni način! Dvomim, če se vam bo posrečilo.

30. Sukneno obleko nositi poleti je škodljivo zato, ker je volna pretopla. Pa ne samo to. Volna ima velik nedostatek. Zmočena se prav počasi suši. Zato v vročem času zadržuje izhlapevanje vlage iz našega telesa. In to je neprijetno in škodljivo. Poleti je bolje nositi obleko iz lanu ali bombaževine. Laneno in bombažno blago se hitreje suši in bolje prepušča zrak.

24. Kdaj je bolje naviti uro, zjutraj ali zvečer? To ni vseeno. Bolje jo je zjutraj naviti. Zakaj pa? Zjutraj navijete uro preden jo vtaknete v žep. Zvečer jo pa navijete, ko ste jo potegnili iz žepa. To pa ni vseeno! V žepu se ura ogreje. Če ste pred spanjem vzeli uro iz žepa in jo navili, potem pa jo položili na mizo ali obešili na steno, se ohlaja, prožilo pa se, ki je že brez tega napeto, se še bolj stiska in lahko počni, kar stiče je v sobi hladno.

Drugače pa je, če uro zjutraj navijete, preden jo denete v žep. Če uro vtaknete v toplo žep, se ji ne more nič hudega zgoditi. Od toplote se prožilo podaljša in oslabi, kar pa ni nič hudega. Zato uro navijajte zjutraj in ne zvečer.

Na ta vprašanja mi je postal najboljši odgovor Igor Smolej z Jesenic. Za nagrado v dobri kipi spominsko knjigo. V tekmovalju kdo bo imel po šestih vprašanjih največ točk, se vedno vodi Peter Virnik s 39 točkami pred Ciko Stular s 35 točkami pred Ogrinom s 33 točkami in Igor Smolejem s 19 točkami. Vse moje prijatelje-pionirje najlepše pozdravljam.

Vaš Košobin

dvignil glavo, zamahnil s svojimi velikimi, mogočnimi krili ter se dvignil v zrak. Peruti so ga zlahka nosile proti vrto-glavim višinam. Zemlja pod njim je postajala vedno manjša in reke so se vile kakor tanke, srebrne nitke na gladki žogi.

Vedno više in više je letel in sonce je žgalo z vsakim zamahom peruti močnejše. Lepi, mogočni noj je postajal žejen in onemogel. Še vedno se je dvigal, čeprav je ves žarel v pekočem soncu in se skoraj onemogel od žeje.

Tedaj pa so mu vroči sončni žarki vžgali mehka pernatata krila in ponosni ptič se je s sl-

PRAVNI NASVETI

B. M. P.

Vprašanje: Leta 1937 ste prodali hišo pod pogojem, da vam kupec nudi brezplačno stanovanje in vas oskrbuje z drvmi za kurjavo iz njegove žage, oziroma njegovih gozdov. Poleg tega vam je nudil še brezplačno (iz svoje elektrarne) električni tok, prav tako vam ni bilo treba plačati vodarine. Z zakonom o nacionalizaciji pa je bila lastniku odvzeta elektrarna in žaga, prav tako pa so njegovi gozdovi z agrarno reformo prešli v splošno ljudsko premoženje. Hišo, katero ste prodali, pa je ostala lastniku in je prešla v stanovanjsko skupnost. Vprašujete, ali imate še pravico do brezplačnega stanovanja, drv, električnega toka, vode in če ste upravičeni do povračila stroškov zaradi kratenja teh pravic.

Odgovor: V kolikor imate pravico do brezplačnega stanovanja pravilno izkazano, imate tudi še sedaj, pri vključitvi hiše v stanovanjsko skupnost, pravico do brezplačnega stanovanja. Nimate pa več pravice do brezplačne preskrbe z drvmi, elektriko in vodo iz imovine, ki je prešla v splošno ljudsko premoženje. Umestno pa je, v kolikor ste imeli vse te pravice pravno izkazane, da vprašate pri organih, ki so prevzeli nacionalizirano premoženje in po zakonu o agrarni reformi odvzete gozdove, če so za vaše pravice takrat vedeli in zakaj vam takrat ni bila priznana ustrežna odškodnina.

Poročilo s prve seje UO OGS za Gorenjsko

V petek 18. februarja je bila prva seja na novo izvoljenega upravnega in nadzornega odbora OGS za Gorenjsko.

Nadalje je upravni odbor razpravljajal o poteku likvidacije bivših OGS in sklenil, da se mora likvidacija obkreniti za ključiči do 15. aprila letos.

Na dnevnem redu so bile tudi priprave za Gorenjski gasilski festival. Imenovan je bil poseben odbor za organizacijo razstave, ki ga sestavljajo Mavricij Mayr, Viktor Stefe in Josko Siling.

PRIJAVE ZA GORENJSKI GASILSKI FESTIVAL

V teku tega in prihodnjega tedna bodo vsa društva prejela poseben tiskan formulir prijave za Gorenjski gasilski festival.

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 6.05, 7., 19. in 20. uri. Oddajo »Zeleli ste — poslušajte« ob nedeljah ob 13.30 uri.

Nedelja, 3. aprila: — 8.00 O športu in športnikih: Košarkarska sezona v Sloveniji 8.15 »Za leto nedeljsko jutro« 9.00 Otroška predstava — Fran Miletičski, priredil Lenart Baloh: Trije hlapci. 10.00 Družinski posvori. 12.00 Pogovor s poslušalci. 13.00 Pol ure za našo vas. 15.30 »Po naši lepi deželi« — Zvone Kržišnik: Tkalci po delu. 16.30 Zgodbe za nedeljsko popoldne — Norbert Casteret: 30 let pod zemljo (odlomki). 17.30 Radijska igra — Dušan Radovič: Ladja Maščevanja. 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 4. aprila: — 6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo. 11.15 Solska ura za višjo stopnjo — a) Oskar Hudales: Z lovcu na kito — b) ing. Sušteršič: Družinsko življenje ptic. 14.30 Nove knjige. 15.15 Igra trio Jozeta Kamptiča. 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo: Bilo je prepozno (o nevarnosti stekline, po tekstu Gune Miletiča). 16.30 Zdravstveni nasveti. 18.30 Na straži: Po zaznamovanih gorstih potek. 20.00 Kulturni pregled.

Torek, 5. aprila: 11.15 Cicibanom — dober dan! 12.10 20 minut z Veselimi godci. 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 15.15 Sopek znanih melodij — vmes ob 15.30 Jezikovni posvori. 16.00 Utrinki iz literature — Isak Babel: Kralj. 18.00 Znanje — politični feljton. 18.30 Sportni tednik. 20.00 Tedenski botranje — politični pregled.

POSEBNO POROČILO

Vsa društva prosimo, da do prejema ustreznih navodil, ki jih bomo predvidoma izdali v posebnem biltenu, poslujejo v nujnih zadevah z OB GZ, kjer so le-te že ustanovljene, v nasprotnem pa se lahko obrnejo tudi direktno na našo Zvezo. Zapisniki in poročila ter event. prošnje za dodelitev raznih sredstev pa naj se do nadaljnjega ne pošilja. Tromesečna poročila za prvo tromesečje tega leta naj se pošlje na Ob GZ.

OPOZORILO

Vsa društva opozarjamo na zadostno zalogo goriva, ker so bili ponovno ugotovljeni primeri, da društva ne razpolagajo z minimalno potrebnimi količinami.

USTANAVLJAJO SE NOVE OBČINSKE GASILSKE ZVEZE

Prejšnjo nedeljo so bili ustanovni zbori občinskih gasilskih zvez na Bledu, v Radovljici, na Jeensicah, v Bohinju, v Železnikih in Zireh. Zbori so bili povsod dobro pripravljene in tudi dobro izvedeni. Na njih se je razpravljalo o bodočem delu občinskih gasilskih zvez in o letošnjem gasilskem festivalu. Povsod je bila soglasno potrjena ustanovitev zveze in izvoljeni upravni ter nadzorni odbori. Zlasti dober je bil zbor v Bohinju.

S tem je ustanavljanje občinskih zvez v glavnem zaključeno, le v Gorenji vasi v Poljanski dolini bodo morali še imeti ustanovni zbor. Novo izvoljene upravne odbore pozivamo, da takoj prično z delom in takoj pripravijo vse potrebno za organizacijsko in administrativno poslovanje.

Sreda, 6. aprila: 6.35 Igrajo Štirje flosarji, pojeta Miha in Stane. 11.15 Solska ura za nižjo stopnjo: Bilo je prepozno. 12.10 Igra godba Ljudske milice. 14.30 Iz gledališč. 15.10 Mladinski zbori pojo. 15.30 Solska ura za višjo stopnjo. 16.30 Modni kotiček. 20.00 G Verdi: Falstaff, opera v 3 dejanjih.

Četrtek, 7. aprila: 11.15 Za mlade pevce in godce. 14.30 Ljudsko - prosvetni obzornik. 16.00 Utrinki iz literature — Erskine Caldwell: Mož in žena. 18.00 Psihologija in ljudje. Petek, 8. aprila: 11.15 Cicibanom — dober dan! 14.30 Novi filmi. 16.00 Za pionirje: Pisatelj iz »Enajste soles«. 18.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 20.00 Tedenski zunanje - politični pregled.

Sobota, 9. aprila: 6.35 Pred mikrofonom so: Štirje fantje in Veseli godci. 11.15 Pisan drobšč za pionirje. 14.30 Iz Uradnih listov.

GLEDALIŠČE PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Nedelja, 3. aprila ob 16. uri: Izven in za podeželje. Joseph Kesselring: »Arzen in stare čipke«.

Torek, 5. aprila ob 13.30 uri: za osnovno šolo Tržič. Oskar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«.

Četrtek, 7. aprila ob 20. uri: gostovanje v Škofji Loki. Claude - Andre Puget: »Dnevi naše sreče«.

Nedelja, 10. aprila ob 16. uri: Izven in za podeželje. Oskar Wüchner: »Pastirček Peter in kralj Briljantin«.

Ponedeljek, 11. apr. ob 16. uri: gostovanje v Železnikih. Claude - Andre Puget: »Dnevi naše sreče«.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

V soboto 2. aprila ob 19.30 uri: Tiemayer: Mladost pred sodiščem.

V nedeljo 3. aprila ob 14.30 uri: Krasna: Draga Ruth.

Kino

Kino »Storžič«, Kranj: od 31. marca do 3. aprila angl. film »Berlinska zgodba«. Predstave ob delavnikih ob 16., 18. in 20. uri, v nedeljo ob 14., 16., 18. in 20. uri. 2. aprila ob 22. uri mehiški film »La Red«. Matineja 3. aprila ob 10. uri mehiški film »La Red«. 3. aprila ob 14. uri premiera amer. filma »Julij Cezar«. 4. do 5. aprila mehiški film »La Red« ob 16., 18. in 20. uri.

Kino »Svoboda«, Strazišče: — 2. do 3. aprila premiera mehiškega filma »La Red«. Predstave ob 18. in 20. uri.

Kino »Krvavec«, Cerklje: 2. in 3. aprila ameriški film »Odločitev pred zoro«. Predstave ob sobotah ob 20. uri in ob nedeljah ob 16. in 20. uri.

Kino »Naklo«, 3. aprila ameriški film »Ne poj mi žalostnih pesmi«. 8. in 9. aprila jugoslovanski film »Plavi 9«. Predstave ob petkih ob 19. uri, ob sobotah ob 18.30 uri, ob nedeljah ob 16. in 18. uri.

JESENICANI!

Podružnica našega lista na Jeensicah, Prešernova c. 21, je odprta vsak torek in petek od 8. do 10. ure dopoldne. — Podružnica sprejema nove naročnike, oglase, objave, reklame, zahvale in čestitke.

LOČANI!

Podružnica našega lista v Škofji Loki v pisarni podjetja »Transturist« uraduje v tokih od 11. do 13. ure in v petkih od 15.30 do 17.30 ure. Tam lahko oddaste male oglase, objave, reklame, čestitke, zahvale, prav tako pa sprejema podružnica tudi nove naročnike, male oglase in objave.

RAZPIS

Komisija za razpis direktorja Okrajnega ljudskega odbora Kranj razpisuje mesto poslovodje za trgovino z mešanim blagom »Zirovka« v Zireh.

Pogoj: trgovski pomočnik z najmanj 8 letno pomočniško prakso.

Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje z vsemi potrebnimi dokumenti in življenjepisnim podatki je vložiti na Tajništvo Okrajnega ljudskega odbora Kranj do 15. aprila 1955.

RAZPIS

Komisija za razpis direktorja Okrajnega ljudskega odbora Kranj razpisuje mesto direktorja za Mesarsko podjetje Okrajne zadrugne zveze Kranj — sedež Naklo.

Pogoj: mesarski mojster ali mesarski pomočnik z najmanj 15 letno pomočniško prakso.

Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje z vsemi potrebnimi dokumenti in življenjepisnim podatki je vložiti na Tajništvo Okrajnega ljudskega odbora Kranj do 15. aprila 1955.

OBJAVA

za sklepanje zakupnih pogodb za kmetijska zemljišča mestne občine Kranj

Mestna občina Kranj bo sklepala zakupne pogodbe za kmetijska zemljišča last SLP v k.o. Cirčiče v dneh od 4. do 9. aprila 1955

Zakupne pogodbe bo sklepal tukajšnji referat za evidenco zemljišč SLP v prostorih direkcije »Komunale« v navedenih dneh od 8. do 10. ure.

Interesente opozarjamo, da so vse pogodbe iz prejšnjih let potekle oz. so po sklepu Sveta za gospodarstvo in komunalne zadeve LOMO Kranj z dne 22. 6. 1954 razveljavljene, in bomo oddajali vsa kmetijska zemljišča v zakup za daljšo dobo le na podlagi nanovo sklenjenih pogodb.

TAJNIŠTVO ZA GOSPODARSTVO IN KOMUNALNE ZADEVE

V nedeljo 3. aprila ob 19.30 uri: Tiemayer: Mladost pred sodiščem. Zveze z vlaki pri vseh predstavah ugodne.

MALI OGLASI

Preklicujem izročene besede proti Mariji Peternej. — Peternej Franc, Kalvarija 46.

TVD »Partizan« Škofja Loka razpisuje mesto hišnika. Stanovanje v stavbi, plača po tarifnem pravilniku. Informacije pri upravi »Partizana«.

Službo dobi starejši moški 50 do 60 let. V poštev pridejo tudi upokojenci; vsa oskrba v hiši. Informacije pod šifro »vestena«.

Za stalno ali honorarno zaposlitev v dopolnilskih urah iščemo strokovnjaka za organizacijo buffeta v podjetju. — Za dobo 6 mesecev iščemo v centru Kranja sobo za strokovnjaka podjetja. Plačilo ugodno. Javite se v tajništvo podjetja »Planika«, ind. obutev, Kranj.

Poceni prodam okno 200x120, kompletno, s 7 mm debelo šipo, pripravno za obrtnika ali manjši blok — ter 2 gumi 27x3,85 z robom. Poizve se v upravi lista.

TURIST BIRO organizira 1. maja veliki izlet s posebnim vlakom in posebnim parnikom v Crikvenico. — Izlet spremlja godba na pihala. V Crikvenici velike mednarodne moto dirke. Cena din 1.800.— Prijavite se čimprej — sprejemamo akon-

tacije — zahtevajte informacije v Turist biroju, Ljubljana, Miklošičeva 17, telefon 30-845.

Iščemo knjigovodjo s takojšnjim nastopom ali vsaj s 1. majem. Ponudbe poslati na Kmetijsko zadrugo Podbrezje, pošta Duplje.

Ugodno prodam omaro, dve ročni omarici, dve postelji in mizo. Cikič, Planina 1, pošta Kranj.

Prodajam dve kravi s teleti in biku. Grašič, Strahinj 12, pošta Naklo.

Poceni prodam 4 kolesa za vprežni voz (nova), neokovana, 60 mm. Senk Franc, Prmskovo 130, Kranj.

Prodajam nov krojaški šivalni stroj. Naslov v upravi lista.

Oddam sobo starejši ženski, najraje upokojenki. — Drtlovka 52.

Dvodnevni izlet v Crikvenico priredi 1. in 2. maja »Transturist« Škofja Loka za din 1900. Informacije na telefon 242.

Prodajam prvovrstno vrtno seno. Slanc, Preddvor.

Sprejemem učenko — Simurac Božo, Kranj, Titov trg. Zelo dobro nagrado dobi, kdor mi preskrbi večjo prazno sobo. Naslov v upravi lista.

Manjšo hišo ali samo polovnico dvostanovniške kupim, tudi finansiram dograditev oziroma plačam stanovanje mnogo let na naslov: Ivan Bergant, Pšernaprej. Šifra »Mirna okolica«.

Obveščam cenjene stranke, da sem z 31. marcem prenehal izvrševati brivsko obrt in se jim zahvaljujem za dosedanja obiska. Lokal bo odprt samo še za damsko stroko. — Simunac Božo, Kranj, Titov trg.

Prodajam šivalni stroj, pripraven za gospodinjstvo. — Klanc 110-1.

Prodajam hišo z gospodarskim poslojem in sadovnjakom na Kokrici št. 68 pri Kranju. Pojasnila Pernuš Janez, Maribor, Prežihova 21.

Mizarja za pohištvena dela sprejemam takoj. Jurij Polak, mizar, Zlato polje, Kranj.

Prodajam 6 tonski gumi radeč. Pirc Janez, Voklo 44, p. Senčur.

Prodajam po nizki ceni šivalni stroj znamke »Singer«. — U.B., Pangeršica 1, p. Golinč.

Prodajam tovorni avtomobil, znamke Canada-Ford, nosilnost 3 tone, s kompletnim rezervnim motorjem ter različnimi rezervnimi deli. Cena po dogovoru. Kmetij. zadruga Predoslje pri Kranju.

Zamenjam trosobno komfortno stanovanje v Ptujju za sličnega v Kranju. Naslov v upravi lista.

Izgubila se je bluza z denarnico in osebno izkaznico od Gašteja do »Iskre«. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne. Cena po dogovoru. Ivan Bergant, Pšernaprej. Šifra »Mirna okolica«, nična Polica 17, p. Cerklje.

Od zadruge do industrijskega podjetja

Is življenja in dela tekstilcev v Otočah LETO 1936... Stroji v tekstilnih tovarnah v Kranju so se ustavili... Stavka... Kmalu zatem je bila ustanovljena Tekstilna zadruga v Otočah. Priprave za ustanovitev so se pričele takoj po stavki, ustanovni občni zbor

pa je bil 27. maja 1937. leta. Z obratovanjem so začeli sicer že pred občnim zborom, v zasilno zgrajeni baraki, v Stražišču pri Kranju. Inicijatorji ustanovitve zadruge so bili delavci, ki so bili po tekstilni stavki vrženi na cesto. Razumljivo je, da so bili to sami za služni in dosledni borci za delavske pravice, ki se niso dobro izkazali samo med tekstilno stavko, temveč so jih kapitalisti že ves čas poznali kot aktivne borce za delavske pravice, kot »rdeče« obratne zaupnike.

Naloge in namen zadruge so bile predvsem v tem, da so člani zadruge predelovali tekstilne surovine in izdelke nato prodajali. Nji-

življenjske pogoje tistim ljudem, ki zaradi udeleževanja v delavskem gibanju, ne bi mogli najti druge ustrežne zaposlitve. V času, ko je bil ustanovni občni zbor zadruge, je le-ta štela 24 članov, leta 1941 pa že 47 članov. Zelo skromno so začeli. Vendar s polno volje, želja in delavske zavesti.

OD OSVOBODITVE DO DANES

Po osvoboditvi je proizvodnja iz leta v leto rasla. Manjši padec proizvodnje beležimo le v lanskem letu. Leta 1945 so izdelali 18.000 m² blaga, 1946. leta 84.000 m², 1947. leta 101.000, 1948. leta 150.000 in 1949. leta 148.000 m² itd. Lansko leto, 4. julija je Okrajni ljudski odbor v Radovljici na skupnem zasedanju sprejel odlok, da se prenosuje tekstilna zadruga v Otočah v industrijski obrat — industrijsko podjetje, ker dosednji pravni položaj zadruge ni bil v skladu z ustreznimi obstoječimi, pozitivno-pravnimi predpisi.

Danes se podjetje razvija in izdeluje že vrsto prav čednih tekstilnih izdelkov. Od navadnih

tkanin, oksforda, molinoa, kuhinjskih brisač, frotirk — do flanelastih rjuh. Vse svoje proizvode lahko prodajo, to pa predvsem zaradi tega, ker so kakovostni.

BODOČI NAČRTI

Kot mnoga druga podjetja ima tudi tkalnica v Otočah, ki trenutno zaposluje 18 ljudi v produkciji, načrte za prihodnost. Stavbo, v kateri so trenutno, nameravajo razširiti, ker je preveč tesna. Stroje, ki so že več kot z eno ного »v grobu«, nameravajo obnoviti, oziroma zamenjati z novimi. Računica: 30 milijonov za stavbo (opeko že imajo), 15 milijonov za stroje! Vsega ne bo moč letos opraviti in narediti. V letošnjem letu bodo uporabili le lastna sredstva v znesku 22 milijonov dinarjev. Toda začeli bodo...

DELOVNI KOLEKTIV TKALNICE V OTOČAH JE PRÉPŘICAN, DA BO SE V NAPREJ DELEŽEN PODPORE LJUDSKE OBLASTI V TAKI MERI KOT DOSLEJ, S SVOJE STRANI PA BO SKUŠAL IZPOLNJEVATI VSE SVOJE, TAKO PROIZVODNE, KOT TUDI OSTALE OBVEZNOSTI DO SKUPNOSTI.

OHLAJENA GOREČNOST

10.000 OTROK NA DAN

Lansko leto so v Moskvi proslavili desetletnico poziva na povečanje rojstev. Zakon iz leta 1944 je določil, da morajo vsi neozhejni plačati 17% davka od svojih dohodkov, na novorojenčke pa je predvidel nagrade (600 rubljev za tretjega otroka in 7500 rubljev za sedmega otroka itd.) Za matere so bili določeni častni naslovi, kakor »slavna mati« za sedem otrok, ali pa »narodni heroj« za deset otrok. Uspeh tega ukrepa je, da so imeli za desetletnico 4 milijone več zakonov s sedmimi otroki in 4 milijone novorojenčkov vsako leto. Če bo šlo tako naprej bo Sovjetska zveza leta 2000 štela več kot 400 milijonov prebivalcev.

BELE LJUDI SE VEDNO OBSOJAJO, ČE SE POROČIJO S ČRNCI

V ameriškem mestu San Bernard v državi New Orleans so bili pred kratkim obsojeni štiri črnci in dva belci zato, ker so se poročili z ženami druge polti. Po zakonu je v tej državi še vedno prepovedano sklepati zakone med belci in črnci.

UMETNO OKO, KI SE GIBLJE

V bostonski bolnišnici za vojaške veterane so skonstruirali novo magnetno umetno oko, ki se lahko giblje kot zdravo oko in istočasno z njim. Oko giblje samo majhen magnetiziran delček, ki je vstavljen v plastično maso in pritrjen na mišico zdravega očesa.

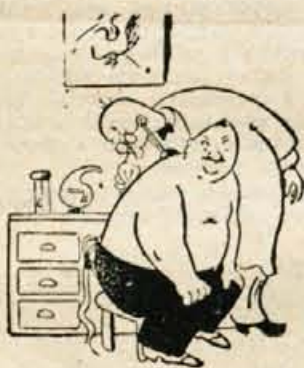
HELIKOPTER — KOLO

Nek Amerikanec je skonstruiral helikopter, ki se bo premikal po istem principu kot navadno dvokolo - bicikel. Helikopter je težak samo 60 kilogramov in ga lahko kupite za približno 1200 dolarjev. Sam konstruktor je s svojim helikopterjem preletel že nad 15 ur.

»VOLKSWAGEN« — NAJPOPULARNEJSI AVTOMOBIL V ZDA

Nemški »Volkswagen« je na prvem mestu v seznamu tujih avtomobilov, ki so bili prodani v ZDA v preteklem letu. Lani je bilo v ZDA registriranih 6344 avtomobilov znamke »Volkswagen«. Na drugem mestu so avtomobili angleške znamke MG. Teh je bilo prodanih 3454.

Za kratek čas

»To je pa sreča, da ste prišli k meni! — Skrajni čas je že bil.«
»I seveda, gospod doktor, denar je dandanes pač vsakomur potreben!«

Kakor zadnje ledene plošče v marčevski odjugi, so počasi plavali po sinjem nebu redki oblaki. V parku so ptiči po drevju z nenavadno živahnostjo razpravljali po vsem videzu o novoustanovljenih zadrugah za gradnjo stanovanj in o drugih komunalnih problemih. Na

klopcah so dremale pestunje; njihovi zakladi, ki so jim bili zaupani v varstvo; pa so seveda čuli in s strmečimi očmi debelo gledali v ta blesteči svet. Nemirni vrabček je sedel na rob enega izmed otroških vozličkov, pogledal notri, vžičeno zacvrkotal in sfrčal za svojo vrabčevko...

In glej, prav v času te pomladanske idile sta stopila iz bifeja dva prijatelja. Ko sta — res sicer nekoliko kalnimi očmi pregledala to

krasno pomladansko pokrajino, sta jo mahnila proti parku. Poudarjam: pijana nista bila, pa tudi trezna ne.

Spoznajmo se z njima: večji je Saša, manjši Vladko. Imenujem ju s pomanjševalnimi izrazi, čeprav imata oba skupaj že okoli 80 let. Ali to si dovoljujem le zato, ker njuno nadaljnje vedenje ni bilo prav nič podobno tem letom, ampak je bilo, da povem enostavno, precej otročje. Oba sta bila samca, oba igralca v nekem gledališču, mnogo obetajoča za ženski spol, čeprav seveda z majhno zamudo...

In tako sta sedla in prepustila svoja blagohotna igralska obraza božanju lahkega vetriča. Seveda so ob vseh teh okoliščinah začele vztrajati v njunih glavah različne razposajene misli. Nenadoma je — kot nalašč, ali na srečo — prišla h klopci mlada, zelo simpatična deklica in prosila, če bi se dalo nekoliko stisniti. Oba gospoda sta si ogledala sosedo, se spogledala in nehote globoko vzdihnila.

Dekle se je izkazalo za zelo prijazno in zapljivo. Čez 15 minut sta 40-letna kavalirja že vedela, da je pravkar zaključila svoje 24-urno dežurstvo, da je njena služba zelo naporna, da stanuje na trgu Sverdlava in končno, da ji je ime Daša. Če se je tako zadeva razvijala kar najugodnejše in je prišlo že do takih podrobnosti, potem ni nič čudnega v tem, da sta potem, ko je omenjena Daša vstala, rekoc, da mora iti domov — skočila tudi oba naša heroja, kakor da bi sedela na vzmeteh in se v en glas ponudila za spretnstvo. Tako sta šla — katastrofi nasproti.

Komaj so prišli za prvi vogal, so je Daša ustavila.

»Jož, se je prestrašila, pozabila sem izročiti tovariščici, ki me je zamenjala, dežurno

SPET NOV UMETNIŠKI FILM

„Krvava reka“

Ranjenc, ki ga je vojaški rešilni avto pripeljal v bolnico, je bil Slovenec - ilegalec. Zato je bil ukaz, ki ga je dobil dr. Koren, šef kirur. bolnišnice, od domobrancev, naj ranjenca na vsak način obdrži pri življenju, razumljivo. Vedel pa je, kakšna usoda bo doletela moža, če ga vrne domobrancem, zato je sklenil, da ga bo operiral, nato pa mu pomagal pobegniti.

Med tem, ko je profesor Koren ranjenca operiral, je sestra Marija z injekcijami uspevala njegove spremljevalce - domobrancelce, le šoferja Jožeta ne, ker je bila v ilegalnem gibanju z njim povezana. Ko sta skupaj že vse pripravila za pobeg, se je zgodilo nekaj nepričakovanega: domobranski poročnik se je prebudil in podivjan ustrelil vratarja. Tedaj pa je dr. Koren, ki je to videl, zgrabil svečnik in z njim ubil domobrancelca. To dejanje je pomenilo klicaj k njegovi odločitvi. Sedaj res ni mogel več nazaj.

Prvo zatočišče so našli pri delavski družini v predmestju, nato so se prebili preko bloka na neko kmetijo in tam počakali oddelek partizanov. Skupaj z njimi so počasi napredovali, kajti operirani ilegalec je bil še vedno tako slab, da so ga morali nositi.

Pri prehodu čez reko so naleteli na velike ovire. Trčili so na oddelek Nemcev in pršlo je do hudega spopada. Pričeli so na vso moč bežati, zaščitna četa, ki jim je po dogovoru prišla nasproti, pa je krila njihov umik. Spet so ostali sami. Samo s čolnom bi lahko prišli preko reke. Toda brodar, ki je bil po naključju oče ubitega domobranskega poročnika (prav na ta dan je prejel tudi vest o sinovi smrti), je sprva odklanjal prevoz, končno pa je pristal. Navdajala ga je slutnja, da je med temi, ki jih

bo prepeljal, morda tudi morilec njegovega sina.

Med tem, ko je profesor čakal na prevoz, je brodar sklenil, da bo njega prepeljal zadnjega, ker se bo tako lažje maščeval nad njim. Ko se je brodar vrnil ponj, pa je videl, da je doktor rešil njegovi snahi življenje, ki je med tem rodila otroka. V brodarju se je nekaj prelomilo. Zelja po maščevanju je plahnela. Spremlil je doktorja po bregu do čolna in mu izročil prav tisto puško, s katero je hotel nad njim maščevati smrt svojega sina. »Nate, morda bo vam bolj koristila kot meni,« mu je dejal. Počakal je, da je profesor stopil v čoln, prijel za veslo in čoln je počasi izgubil v noč...

Takšna je vsebina novega umetniškega filma, ki so ga šele pred dobrim mesecem začeli snemati v ateljejih »Triglav filma« v Ljubljani. Posnetega imajo že dobro polovico filmskega traku, katerega bomo zlasti Kranjčani prav gotovo z velikim zanimanjem gledali, saj v njem spet nastopa Franek Trefalt (vsi se ga še dobro spominjamo iz filma »Vesna«) skupaj s številnimi našimi znanimi filmskimi igralci.

Zgodba filma, za katerega je napisal scenarij (po zamisli Branka Belana) František Čap, ki je tudi režiser filma, se odigrava delno v mestu in delno na deželi, na prehodnem področju med mestom in osvobojenim ozemljem. Prizorišča dejanskega snemanja so precej daleč narazen. Prizore na mestnih ulicah, pred bolnico ali policijo itd. bodo snemali na ljubljanskih ulicah, druge na Savi pri Tomačevem in na Dravi, prehodno ozemlje med mestom in osvobojenim ozemljem pa bo predstavljala okolica Iga pri Ljubljani.

knjigo. Takoj moram nazaj!

Naša dva junaka sta ta nastop nemudoma ocenila kot dekletovskega poskus, da bi se ju iznebila. Zato sta s pravo moško gorečnostjo naglo izjavila: »Čudovito! Potem greva z vami!«

Prečkali so ulico, potem so stopili skozi neka vrata, se vzpeli po stopnicah in skozi dvojna vrata prišli v pusto, neudobno sobo, kjer ni bilo ne mize ne stolov, samo na steni je visel skrivit lepak: »Uši prenašajo pegasti legar!«

Dekle se je oprosilo obema prijateljema, povedala, da se bo čez eno minuto vrnilo in izginilo za vrati. Saša in Vladko sta se spogledala in verjetno sta se drug drugega sramovala. No, nebi bila možka, če ne bi skušala teh občutkov zamaskirati in se pokazati drug drugemu kot čisto nedolžna, vesela potepuha na ljubljenski cesti. Potisnila sta klobuke na tilnik in začela brundati neko nesmiselno pesmico. Medtem so se nekeje odprla vrata in ogromen stric z neobritim obrazom je nekaj časa z obupanim pogledom opazoval naša dva heroja. Nato je vrata zaprl in iz druge sobe se je začul pogovor. Hripav bas je odgovarjal: »Naj jih vrag vzame! Danes je sobota, pa jih ni ne konca ne kraja...«

Potem so se vrata odprla in v neprijazno sobo sta vstopila še dva neobrita velškana. Molče sta stopila k junakoma, ju z lahkotnim poklicnim gibom zgrabila za roke, ki sta jih zvilja za hrbet in jih vodila pred seboj v drug prostor. Vse to se je izvršilo tako hitro, da si naša kavalirja niti nista utegnili predstavljati, kaj se je zgodilo. V dveh malih sobah so ju vajene, večje roke v hipu slekile do golega in z glasnim pljuskom vrgle v mrzle banje. Hladna voda jima je vzela sapo pa tudi sposobnost, da bi se branila. Tako sta samo z nesrečnimi, žalostnimi očmi zrla na svoje mučitelje. Prvi se je ovedel Vladko: »To je skrajna nesramnost! To je pomota!«

Nato je pritekla v banjo vroča voda, stric sta natrišča Sašo in Vladko, dala sta ju duhat amonijak — in s tem je bila procedura opravljena. Nesrečna ljubavnica sta zlezla iz banje, natrišča so ju s kosmato brisačo in jima dali obleko. Potem so zahtevali samo še ime in priimek, zapisali vse v debelo knjigo, zahtevali 25 kopejev in nato razglasili, da sta svobodna.

Prijatelja sta odgovarjala na vprašanja, plačala denar — vsekakor iz srca. Sele ob izhodu sta vprašala bradatega strica: »Kje pa je sedaj Daša?«

»Pred eno uro so jo zamenjali na dežurstvu, pravkar je pritekla sem, nato pa je odšla domov. Tako, tako vidva nista prvič tukaj? Imata že poznanstvo?« je odgovoril dobrodušni bradac.

»Da, oziroma ne, je zmedeno izjavil Vladko. »Kar tako sva...«

Prijatelja sta odšla na ulico in šele sedaj opazila skromno napisno tablo: »Zavod za iztrežjevanje.«

menja in opeke, ki je bila presenetljivo podobna zgradbam iz časa kolonizacije Georgije ali Mississippija. Sledil sem vodiču po stopnicah navzgor, skozi vežo v neko sobo.

Ministrski predsednik, oblečen v delovno haljo, je stal sredi sobe.

»Dobrodošli! mi je dejal.

»Veseli me spoznati Vas in vaše ljudstvo,« sem mu odgovoril.

»Kako vam gre?«

»Odlično, toda komaj čakam, da spoznam vašo stranko in vaše sodelavce.«

Smehljaj se je. Predstavil mi je nekatere svoje prijatelje, katerih čudna imena se nisem zapomnil, potem pa smo nadaljevali z razgovorom.

»Hotel sem vas povabiti na kratek ogled mesta,« mi je rekel.

»Cutim se zelo počaščenega.«

»Pripravil nisem nič posebnega. Prav je, da vidite, kako tukajšnji ljudje sprejemajo naše napore...«

»Kaj se je zgodilo v juliju?« sem vprašal z ozirom na predvideno zasedanje zakonodajne skupščine.

Predsednik je vrgel glavo nazaj in se smejal. Pozneje sem se počasi navadil na ta afriški smeh. To ni izraz veselosti, marveč bolj namig, da zadržanost, ki jo človek pokaže napram tujcu, ni izraz sovražstva.

»Govorite zelo naravnost,« je dejal.

»Zakaj ne bi?« sem vprašal.

»Moralni boste počakati,« je odgovoril.

Opazoval sem ga. Bil je vitke rasti, njegova koža je bila gibka in smolnato črna; imel je podolgovat obraz, dvoje zamisljenih, skoraj prestrašenih oči in polne, mehke ustnice. Njegova glava je bila pokrita z gostimi kodrastimi lasmi in njegove roke so se premikale počasi, a neutrudljivo in so kazale neko zadržano notranjo napetost. Gibi njegovega telesa so bili videti premišljeni, včasih je zgedel njegov obraz kot prazna maska. Človek bi mislil, da občuti moč njegovih misli, ko je ob kaki domisllici trzil z glavo. Njegova vprašanja in njegovi odgovori so bili preprosti in stvarni, občutil sem, da preživim v sebi mnogo več, kot si upa izraziti. Bil je polnočrveni politik, katerega zavest so določali konkretni in praktični, a vendar k nekemu višjemu cilju stremeči interesi.

Njegovi prijatelji so ga zapletli v neko razpravo. Govorili so v domačem jeziku. Ko so končali, je dejal:

»Pojdimo!«

Njegova telesna straža se je pripravila; sestavljena je iz posebej za to izbranih aktivistov predsedniške stranke. Predsednik je šel spredaj in sledil sem mu na cesto, kjer ga je čakalo njegovo motorizirano spremstvo v škrlatno rdečih uniformah. Z roke je dal znamenje za odhod. Motoristi so z oglušajočim truščem pognali stroje po ulici. Mi smo jim sledili.

Sonce je še sijalo, ko smo se počasi pomakali skozi mesto. Možje, žene in otroci, ki jih je opozoril na nas hrušč motorjev, so opustili delo in igre, da bi se čimbolj približali avtomobilu. Spet drugi so se prerivali iz koč in nam hoteli nasproti z nasmejanim obrazom. Dvignili so roke — s komolci na kolkih in z naprej obrnjenimi dlanimi — in pozdravljali ministrskega predsednika z vzdihli, ki so izražali hkrati strast, opominjanje in zadržano veselje.

»Svoboda! Svo — o — b — o — da!«

Na cestah pred nami je bilo vse polno črnih obrazov. Prišli smo do široke ceste; množica se je sukala okrog nas in vpila:

Richard Wright :
AFRIKA
in jaz

Zijal sem ga, nato pa sem se mu nasmehnil. Teško mi je bilo pri srcu.

»Ne vem.«

»Ali vam vaša mati ali vaš stari oče nista nikdar govorila o tem, sar?«

Nisem odgovoril. Negotovo sem se oziral naokrog. Ko sem bil še otrok, sem povpraševal o tem svoje starše, toda oni niso ničesar vedeli, ali pa niso hoteli o tem govoriti. Prešnilo me je, da so mnogi Afričani prodajali pripadnike svojega plemena v suženjstvo; pravijo, da niso imeli pojma, kakšna usoda čaka prodane soplemenjake, a vendar — prodajali so jih... Naenkrat nisem vedel, kaj naj odgovorim možema, ki sta mi stala nasproti.

»Kaj nista poskušali poizvedeti, sar, iz katerega predela Afrike izhajate?«

»Saj vendar veda,« sem jima ponižno odgovoril, »da niti naši ljudje, ki so nas prodajali niti belci, ki so nas kupovali niso o tem vodili posebne knjige.«

Zavladala je mučna tišina. Izogibali smo se pogledati drug drugemu v oči.

Naslednje jutro sem dobil iz pisarne ministrskega predsednika povabilo; sporočeno mi je bilo, da bo ob 4. uri pomagal prišel predsednikov avtomobil in da bom pač »nekaj« videl.

Ob 4. uri je prišel po privozu do mojega stanovanja nek odprt avtomobil. Šofer v uniformi je izstopil in po vojaško pozdravil. Sedel sem na zadnje sedeže. Na vožnji skozi mesto so se obračali za nama črni obrazi, ki so spoznali avtomobil. Ko sva prispela do predsednikovih uradnih prostorov, sva zavila skozi vhod v poslopje. Izstopil sem in sprejel so me nasmejanji mladi obrazi. V ozadju je stalo nekaj policajev. Peljali so me v neko rdečo dvonadstropno stavbo, zgrajeno iz kar-